

Analiza gospodarskog rasta Meksika u razdoblju od 2010. do 2015. godine

Tomičić, Mario

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:269841>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
POSLOVNO UPRAVLJANJE

Mario Tomičić

**ANALIZA GOSPODARSKOG RASTA MEKSIKA
U RADOBLJU OD 2010. DO 2015. GODINE**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2017.

Mario Tomičić

**ANALIZA GOSPODARSKOG RASTA MEKSIKA
U RADOBLJU OD 2010. DO 2015. GODINE**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Specijalistički diplomski stručni studij Poslovno upravljanje

Kolegij: Makroekonomija

Mentor: prof. dr. sc. Branko Wasserbauer

Komentor: mr.sc. Ivana Varičak

Matični broj studenta: 0619413025

Karlovac, travanj 2017.

SAŽETAK

Gospodarstvo Meksika drugo je po veličini među zemljama Latinske Amerike te se ubraja među petnaest najvećih svjetskih gospodarstava. Obilježava ga srednja razina BDP-a po stanovniku, stabilni makroekonomski uvjeti, ubrzani razvoj industrije, jaka izvozna orijentacija i značajan priljev stranog kapitala, a u promatranom razdoblju bilježi stalan gospodarski rast. Temelji se na proizvodnji nafte i naftnih derivata, razvijenoj automobilskoj, zrakoplovnoj i elektroničkoj industriji te turizmu. Iako je dominantni sektor meksičkog gospodarstva uslužni sektor, meksičko gospodarstvo u novije vrijeme ostvaruje rast prvenstveno zahvaljujući ostvarenjima industrijskog sektora i izvozu industrijskih proizvoda, uglavnom u SAD. Razvoju meksičke industrije pogoduje izuzetno otvorena gospodarska politika, visoka povezanost s američkim tržištem te brojni trgovinski sporazumi, među kojima je najznačajniji Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini – NAFTA. Navedene prednosti, uz relativno niske proizvodne troškove, posebno atraktivnim ističu poslovanje u okviru Maquiladora industrije, koja se razvila u sofisticiranu industriju na kojoj danas počiva dinamika meksičkog proizvodnog sektora. Iako se meksičko gospodarstvo suočava i s određenim izazovima, za očekivati je da se rast meksičkog gospodarstva nastavi.

Ključne riječi: Meksiko, gospodarski rast, otvoreno gospodarstvo, NAFTA, Maquiladora

SUMMARY

The economy of Mexico is the second largest among the Latin American countries and ranks among the fifteen largest world economies. It is characterized by medium GDP per capita level, stable macroeconomic conditions, rapid development of the industry, strong export orientation and a significant foreign capital inflow, and in the observed period notes a steady economic growth. It is based on the production of oil and petroleum products, developed automotive, aerospace and electronics industries, and tourism. Although the dominant sector of the Mexican economy is service sector, the Mexican economy has recently achieved growth primarily due to achievements of the industrial sector and industrial products exports, mainly to the United States. Very open economic policy, high correlation with the US market, and numerous trade agreements, including the most influential North American Free Trade Agreement – NAFTA, serve to the Mexican industry development. These advantages, along with relatively low production costs, make especially attractive operating within the Maquiladora industry, which has developed into a sophisticated industry on which the dynamics of Mexican manufacturing sector currently rests. Although the Mexican economy faces some challenges, it is expected that the growth of the Mexican economy still continues.

Key words: Mexico, economic growth, open economy, NAFTA, Maquiladora

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
1.1.	Predmet i cilj rada	1
1.2.	Izvori podataka i metode istraživanja	1
1.3.	Struktura rada	1
2.	MEKSIKO	2
2.1.	Povijesna obilježja Meksika	2
2.2.	Geografsko-demografska obilježja Meksika	4
2.3.	Politički sustav Meksika	7
2.4.	Gospodarska obilježja	8
3.	SASTAVNICE MEKSIČKOG GOSPODARSTVA	10
3.1.	Primarni sektor	13
3.2.	Sekundarni sektor	15
3.3.	Tercijarni sektor	18
4.	ANALIZA EKONOMSKIH POKAZATELJA MEKSIKA	20
4.1.	Bruto domaći proizvod (BDP)	20
4.1.1.	Stopa rasta realnog BDP-a	23
4.1.2.	BDP po stanovniku	25
4.2.	Inflacija	26
4.3.	Nezaposlenost	30
4.4.	Vanjskotrgovinska razmjena	34
4.5.	Izravna strana ulaganja	40
4.5.1.	Doznake iz inozemstva	42

5.	POKRETAČKE SNAGE MEKSIČKOG GOSPODARSTVA	44
5.1.	Otvorenost meksičkog gospodarstva	44
5.2.	Ugovori o slobodnoj trgovini	47
5.2.1.	NAFTA- Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini.....	49
5.3.	Maquiladora industrija.....	52
5.4.	Izazovi meksičkog gospodarstva	57
6.	ZAKLJUČAK	61
	LITERATURA	63
	POPIS ILUSTRACIJA	68

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je analiza gospodarskog rasta Meksika u razdoblju od 2010. do 2015. godine. Kroz rad je detaljno prikazana struktura meksičkog gospodarstva, analiza ekonomskih pokazatelja u promatranom razdoblju te glavne pokretačke snage i slabosti meksičkog gospodarstva. Cilj rada je prikazati glavne karakteristike meksičkog gospodarskog rasta u promatranom razdoblju te čimbenike koji su doprinijeli da takav gospodarski rast bude ostvaren.

1.2. Izvori podataka i metode istraživanja

Podaci koji su korišteni prilikom izrade ovog završnog rada prikupljeni su iz različite stručne literature te Internet stranica. Za teorijsko definiranje i pojašnjavaње pojedinih pojmova korištena je stručna literatura iz područja ekonomije. Podaci korišteni za prikaz i analizu meksičkog gospodarstva prikupljeni su iz sekundarnih izvora poput radova i istraživanja koji se odnose na predmetnu temu, te internetskih baza podataka. U procesu izrade završnog rada primjenjivane su metoda analize i sinteze, statistička metoda i deskriptivna metoda, te prilikom iznošenja stavova i pojedinih zaključaka komparativna metoda i metoda kompilacije.

1.3. Struktura rada

Rad je podijeljen u šest cjelina. Nakon uvoda, u drugom poglavlju opisana su osnovna povijesna, geografsko-demografska, politička i gospodarska obilježja Meksika kao države. Treće poglavlje prikazuje glavne sastavnice meksičkog gospodarstva podijeljene prema osnovnim gospodarskim sektorima. Četvrto poglavlje čini analiza ekonomskih pokazatelja, pri čemu su pomoću tablica i grafova analizirani BDP, inflacija, nezaposlenost, vanjskotrgovinska razmjena i strana ulaganja u meksičko gospodarstvo. U petom poglavlju opisane su glavne pokretačke snage meksičkog gospodarstva te određeni izazovi s kojima se isto suočava, dok šesto poglavlje čini zaključak.

2. MEKSIKO

Meksiko, službenog naziva Sjedinjene Meksičke Države (*Estados Unidos Mexicanos*), je zemlja Latinske Amerike koja se geografski nalazi u južnom dijelu Sjeverne Amerike i veličinom svoje površine na trećem je mjestu od latinsko američkih država te je četrnaesta po veličini u svijetu. Sa SAD-om, najvećom svjetskom silom, dijeli granicu dugu oko 3200 kilometara što je u velikoj mjeri utjecalo na tijek povijesnog i političkog razvoja Meksika u 19. i 20. stoljeću, a utječe i danas. Meksiko je država koja je obilježena dugom i slavnom prošalošću te mnogim prirodnim i društvenim raznolikostima i suprotnostima.

2.1. Povijesna obilježja Meksika

Najstarija arheološki potvrđena civilizacija na meksičkom tlu bila je Olmečka koja se pojavila na jugozapadnoj obali Meksičkog zaljeva oko 1500. godine prije Krista.¹ Između sredine 3. i kraja 9. stoljeća, na području Yucatana razvijala se civilizacija naroda Maja, a na području južne Meksičke visoravni civilizacija naroda Zapoteka. Prva državna tvorevina na tlu Meksika bila je država naroda Tolteka, koji su od 10. do kraja 12. stoljeća vladali gotovo cijelim područjem današnjeg Meksika, a tvorcima meksičke države smatraju se Azteci, koji su početkom 14. stoljeća podjarmili Tolteke i ostala plemena te osnovali Aztečko carstvo.²

Razvoj Aztečkog carstva naglo je prekinut početkom 16. stoljeća, dolaskom Španjolaca pod vodstvom Hernana Cortesa, koji su uništili aztečku državu i do 1526. uglavnom dovršili osvajanje Meksika. U naredna tri stoljeća vlast su držali španjolski doseljenici i bijelci rođeni u Meksiku, odnosno veleposjednici i Crkva, a starosjedilačko stanovništvo je pretvoreno u robove i kmetove te izloženo hispanizaciji i djelomično prisilnom pokrštavanju. Španjolska vlast u

¹ Hrvatska Enciklopedija, www.enciklopedija.hr, (10.06.2016.)

² Pleše, B.: *Meksiko*, Školska knjiga, Zagreb, 1970., str.16.

Meksiku potrajala je sve do 1821. godine kada je nakon pobune proglašeno neovisno Meksičko Carstvo, a 1824. godine donesen je ustav kojim je Meksiko je postao federativna republika.

Godine 1835. u Meksiku je ukinuto ropstvo, što je bilo povod za sukob sa robovlasničkim zemljoposjednicima u Teksasu te je tijekom 1836. godine Teksas proglasio neovisnost. Odlukom američkog kongresa Teksas je 1845. godine službeno pripojen SAD-u, te je 1846. godine izbio američko-meksički rat koji je završio 1848. godine sklapanjem sporazuma Guadalupe Hidalgo.³ Tim je sporazumom Meksiko bio prisiljen prepustiti SAD-u još i Kaliforniju, Nevadu, Utah, Kolorado, Arizonu i Novi Meksiko, čime je ostao bez dvije trećine svog prijeratnog teritorija.

Godine 1864. Meksiko doživljava kratkotrajnu okupaciju i od strane Francuza, koji su postavili princa Maximiliana Habsburga za meksičkog cara i koja je trajala do 1867. godine.⁴

Godine 1910. izbila je velika meksička revolucija rezultat koje je novi Ustav donesen 1917. godine, koji je predviđao agrarnu reformu, radnička prava, zaštitu nacionalnih interesa od stranog kapitala, biranje predsjednika na samo jedan mandat, ograničenje utjecaja crkve. Rezultat je bio najnapredniji ustav i najnaprednije radničko zakonodavstvo na cijelome tadašnjem svijetu.⁵ Delegiranjem dodatnih ovlasti predsjedniku, 1929. u Meksiku stupa na snagu *presidencialismo*, predsjednički sustav vladavine koji karakterizira golema moć u rukama predsjednika.⁶ Iste godine najjačom političkom snagom u Meksiku postala je Nacionalna revolucionarna stranka (kasnije PRI) koja je imala većinu u parlamentu sve do 2000. godine. U narednim godinama Meksiko je postao i ekonomski neovisna država. Godine 1934. provedena je agrarna reforma, godine 1937. nacionalizirane su željeznice koje su do tada bile u rukama stranih kompanija, a 1938. nacionalizirana je naftna industrija, usprkos velikom protivljenju američkih i britanskih naftnih kompanija. Stvorena je državna monopolistička tvrtka PEMEX koja je sve do danas ostala simbolom meksičkog nacionalizma.⁷

³ MexicanHistory.org, <http://mexicanhistory.org/mexicanamericanwar2.htm>, (10.06.2016.)

⁴ MexicanHistory.org, <http://mexicanhistory.org/French.htm>, (10.06.2016.)

⁵ Kos-Stanišić, L.: *Latinska Amerika povijest i politika*, Golden Marketing-Tehnička knjiga, Zagreb, 2009., str. 121.

⁶ Ibidem, str. 123.

⁷ Ibidem, str. 124.

Nakon drugog svjetskog rata Meksiko je doživio industrijski napredak i procvat turizma, ali je istodobno gospodarski postao sve ovisniji o SAD-u. Od polovice 1970-ih Meksiko postaje značajan izvoznik nafte, šesti proizvođač na svijetu. Krajem 1980-ih smanjen je golem utjecaj države u gospodarstvu, kada se počelo sa liberalizacijom i otvaranjem tržišta te privatiziranjem državnih tvrtki. Godine 1994. Meksiko je zahvatila gospodarska kriza, a državu su od potpunog gospodarskog sloma spasili golemi novčani zajmovi MMF-a i nekih poslovnih banaka pod jamstvom SAD-a.

Na parlamentarnim i predsjedničkim izborima 2000. godine, nakon sedam desetljeća vladavine, vlast je izgubio PRI, a na čelo države došla je liberalna Stranka nacionalne akcije (PAN) koja je dala i predsjednika republike. Na izborima 2012. godine pobjedu je ponovo odnijela PRI iz čijih redova je i aktualni predsjednik republike.

2.2. Geografsko-demografska obilježja Meksika

Meksiko je smješten u južnom dijelu Sjeverne Amerike, između Meksičkog zaljeva na istoku i Tihog oceana na zapadu i jugozapadu. Graniči sa Sjedinjenim Američkim Državama na sjeveru te Belizeom i Gvatemalom na jugoistoku. Geografski položaj Meksika prikazan je na slici 1.

Površina Meksika iznosi 1 964 375 km², ukupna dužina kopnene granice iznosi 4389 km, a ukupna duljina morske obale 9330 km.⁸

S nešto više od 120 milijuna stanovnika, Meksiko je po veličini populacije treća zemlja među državama američkog kontinenta i najveća zemlja španjolskog govornog područja. Dominantna religija u Meksiku je kršćanstvo, koje deklarira oko 90 posto meksičkog stanovništva. Glavni grad Sjedinjenih Meksičkih Država je *Ciudad de Mexico*, a službeni jezik je španjolski.

⁸ Central Intelligence Agency: The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/mx.html>, (18.06.2016.)

Slika 1. Geografski položaj Meksika

Izvor: Emerson Kent.com,

www.emersonkent.com/map_archive/mexico_2011.htm, (10.07.2016.)

Meksiko je golema zemlja izrazitih prirodno geografskih raznolikosti, s vrlo jakom seizmičkom i vulkanskom aktivnošću, a gotovo polovica zemlje se nalazi iznad 1500 metara nadmorske visine. U sjevernom dijelu Meksika pružaju se dva planinska lanca, *Sierra Madre Occidental* na zapadu i *Sierra Madre Oriental* na istoku, koji između sebe zatvaraju središnju visoravan *Mesetu*, po mnogim pokazateljima najveću i najvažniju cjelinu. U južnom dijelu Meksika nalazi se dolina rijeke *Balsas* koju s juga zatvaraju gorja *Sierra Madre del Sur* i *Chiapas*. Meksiku pripadaju i dva poluotoka, *Yucatan* na istoku i *Baja California* na sjeverozapadu.

Većina meksičkih rijeka pripada tihooceanskom i atlantskom slivu, a neke u sjevernoj unutrašnjosti nemaju vanjsko otjecanje. Ističu se *Santiago* i *Balsas*, koje iz središnjeg planinskog područja teku prema Tihom oceanu, te *Usumacinte* koja teče u Meksički zaljev. Na krajnjem sjeveru teče *Rio Bravo del Norte* (Rio Grande) koja u duljini od gotovo 2000 km čini granicu sa SAD-om. Na većini rijeka izgrađene su akumulacije koje se koriste za natapanje i dobivanje električne energije.

U pogledu klime postoje velike razlike između suhe suptropske klime na sjeveru i vlažne tropske klime na jugu pa se ovisno o zemljopisnoj širini i nadmorskoj visini izmjenjuju klimatsko vegetacijski katovi. Najniži obuhvaća tropske ravnice u istočnome primorju sa visokom temperaturom i velikom količinom oborina, dok središnju visoravan karakterizira umjerena klima. Vegetacija je odraz klime te također znatno varira; od bujnih tropskih kišnih šuma u istočnom primorju, zimzelenih i listopadnih šuma u suhim područjima do polupustinja sa kserofitnim biljem te pravih pustinja. Šume sada pokrivaju oko 34% meksičkog teritorija.⁹

Prema statističkim podacima iz 2016. godine, Meksiko broji 123 166 749 stanovnika, od čega oko 62% čine Mestici¹⁰, oko 28 % su Američki Indijanci, a oko 10% ostali (uglavnom euroljani).¹¹

Prosječna gustoća naseljenosti je oko 50 stanovnika /km², a prisutne su ogromne razlike između pojedinih područja; najgušće je naseljen južni dio *Mesete* (preko 300 st./m²), a najslabije sjeverni dio *Mesete* te sjeverozapadni i južni dio *Baja Californie* (manje od 20 st./m²). Tri četvrtine stanovništva živi u gradovima, od kojih je najveći glavni grad Ciudad de Mexico čije se šire gradsko područje procjenjuje na više od 22 milijuna stanovnika.

Unatoč gospodarskomu rastu i makroekonomskoj stabilnosti, održale su se znatne socijalne razlike između urbanog i ruralnog stanovništva te sjevera i juga države, odnosno bogatih i siromašnih. Prema podacima Svjetske banke, polovica stanovništva živi ispod nacionalne linije siromaštva.

⁹ Knoema: World Data Atlas, <https://knoema.com/atlas/Mexico/Forest-area>, (18.06.2016.)

¹⁰ Mestici(špa. *Mestizo*) – mješanci između indijanaca (starosjedilaca) i bijelaca (doseljenika, uglavnom Španjolaca)

¹¹ Central Intelligence Agency: The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/mx.html>, (18.06.2016.)

2.3. Politički sustav Meksika

Prema Ustavu usvojenom 5. veljače 1917. godine, Meksiko je federativna republika i država predsjedničkoga sustava. Sastoji se od trideset i jedne slobodne i neovisne savezne države i jednog saveznog distrikta koji je glavni grad i sjedište savezne vlade. Savezna tijela ustrojena su po načelu trodiobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. Unutarnja politika u djelokrugu je saveznih država.¹²

Na čelu izvršne vlasti je predsjednik Republike koji je istodobno i šef države i predsjednik vlade. Predsjednik se bira na općim, izravnim i tajnim izborima na razdoblje od 6 godina, pri čemu Ustav ne dopušta mogućnost ponovnog obnašanja dužnosti. Predsjednik Republike imenuje članove vlade, koji su mu odgovorni za svoj rad. Od 2012. godine predsjedničku dužnost obnaša Enrique Peña Nieto.

Zakonodavnu vlast obavlja dvodomni parlament koji se zove Savezni kongres (*Congreso de la Unión*), a čine ga Zastupnički dom (*Cámara Federal de Diputados*) i Senat (*Cámara de Senadores*). Zastupnički dom ima 500 zastupnika koji se biraju se na općim izravnim i tajnim izborima, na razdoblje od 3 godine. Senat ima 128 zastupnika koje biraju savezne države i savezni distrikt na razdoblje od 6 godina.¹³

Na čelu sudbene vlasti nalazi se Vrhovni sud pravde (*Suprema Corte de Justicia de la Nación*), a obnašaju je i niži državni i kotarski te specijalni sudovi. Vrhovni sud sastoji se od 11 ministara koje bira Kongres na mandat od petnaest godina.

Od 1989. godine meksičkom politikom dominiraju tri političke stranke; Institucionalna Revolucionarna Stranka (PRI), Stranka Nacionalne Akcije (PAN) i Stranka Demokratske Revolucije (PRD).

¹² Central Intelligence Agency: The World Factbook, https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/print/country/countrypdf_mx.pdf, (18.06.2016.)

¹³ Hrvatska Enciklopedija, www.enciklopedija.hr (10.06.2016.)

2.4. Gospodarska obilježja

Gospodarstvo Meksika je 15. po veličini u svijetu prema veličini nominalnog BDP-a i 11. u svijetu s obzirom na paritet kupovne moći, a Svjetska banka ubraja Meksiko među zemlje sa višim srednjim dohotkom po kriteriju BDP-a po glavi stanovnika (GDP per capita).

Po kriterijima MMF-a meksičko gospodarstvo je Gospodarstvo u nastajanju (Emerging Economy), za koje je karakteristično da ima neka obilježja razvijenih gospodarstava, ali to još nije s obzirom na razinu dohotka po stanovniku. Osobine gospodarstva u nastajanju su srednja razina BDP-a po stanovniku, relativno visoke stope gospodarskog rasta, ubrzani razvoj industrije zasnovan na jakoj izvoznjoj orijentaciji i velikom priljevu stranog kapitala te značajno smanjenje udjela poljoprivrednog sektora u zadnjim desetljećima.¹⁴

Gospodarstvo Meksika je otvoreno i izvozno orijentirano, pa vrijednost trgovine u robi i uslugama čini preko 60% meksičkog BDP-a. Meksiko je sklopio brojne međunarodne ugovore o slobodnoj trgovini pa je tako krajem 2013. godine imao 12 zasebnih ugovora sa 44 zemlje.¹⁵ Najutjecajniji od sklopljenih trgovinskih ugovora je Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini (NAFTA), koji je sklopljen sa vladama Sjedinjenih Američkih Država i Kanade.

Gospodarstvo zemlje temelji se na proizvodnji nafte i naftnih derivata, automobilskoj industriji, elektroničkoj i zrakoplovnoj industriji te turizmu. Veliki značaj za meksičko gospodarstvo imaju i prirodna bogatstva poput plina, srebra, bakra, zlata i cinka te prerađivačka industrija. Poljoprivreda je također važna grana gospodarstva u Meksiku, iako je uglavnom obilježava slaba produktivnost i relativno mali doprinos nacionalnom BDP-u, jer se njome bavi veliki broj ljudi i mnogima je to osnovni izvor preživljavanja.

Meksiko je također atraktivno područje za strana ulaganja, s obzirom na otvorenost gospodarstva, blizinu Sjedinjenih Američkih Država, niske proizvodne troškove i jeftinu radnu snagu, što značajno doprinosi gospodarstvu zemlje.

¹⁴ Uvodna razmatranja o svjetskoj privredi: Klasifikacija zemalja prema stepenu razvijenosti, predavanja, EFUK, <http://www.ekfak.kg.ac.rs>, (20.06.2016.)

¹⁵ Riley, G.: *Mexico - Economic Growth and Development*, tutor2u, <http://www.tutor2u.net/economics/reference/mexico-economic-growth-and-development>, (24.06.2016.)

Radna snaga Meksika iznosi oko 56 milijuna radnika, a prema podacima Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), meksički radnici rade najviše sati godišnje u svijetu.¹⁶

U novije vrijeme meksičko gospodarstvo bilježi stalan rast, ubrzano se razvija i ulaže u moderne industrijske i uslužne sektore, uz povećanje privatnog vlasništva. Značajan utjecaj na meksičko gospodarstvo imaju ekonomska kretanja u SAD, a veći napredak ugrožava visoki stupanj kriminala i korupcije.

¹⁶ Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj - OECD, <https://data.oecd.org/emp/hours-worked.htm>, (24.06.2016.)

3. SASTAVNICE MEKSIČKOG GOSPODARSTVA

Gospodarstvo u najširem smislu riječi znači razboritu uporabu dobara i mogućnosti, što uključuje njihovo pribavljanje, proizvodnju i uvećanje, kao i djelatnosti, pravila i institucije kojima se to postiže.¹⁷ Svako gospodarstvo čine tri osnovna čimbenika, koji su proizvodnja, potrošnja i razmjena, a ako se promatra sveukupno gospodarstvo na području jedne države, govori se o nacionalnom gospodarstvu. Gospodarstvo neke zemlje uglavnom se sagledava kao cjelina koja je sastavljena od nekoliko sektora. Osnovna je podjela na 3 sektora, a u novije vrijeme se sve više primjenjuje podjela na 4 ili 5 sektora, daljnjom razdiobom tercijarnog sektora na tercijarni sektor u užem smislu (klasične poslovne usluge), kvartarni sektor (stvaranje znanja) i kvintarni sektor (moderne poslovne usluge).

Primarni sektor se odnosi na djelatnosti koje se prvenstveno bave dobivanjem i proizvodnjom hrane te nekih sirovina za sekundarne djelatnosti, iskorištavanjem prirodnih resursa. U primarni sektor, koji se još naziva i poljoprivredni, ubrajaju se ratarstvo, stočarstvo, šumarstvo, lov i ribolov. Sekundarni sektor djelatnosti naziva se još i prerađivački ili industrijski sektor, a bavi se prerađivanjem sirovina i poluproizvoda u gotove proizvode. U ovaj sektor se ubrajaju industrija, rudarstvo, energetika, građevinarstvo te proizvodno zanatstvo.

Tercijarni sektor podrazumijeva uslužne djelatnosti poput turizma, ugostiteljstva, prometa, trgovine, bankarstva i uslužnih obrta. U novije vrijeme iz tercijarnog se izdvaja kvartarni sektor, koji obuhvaća djelatnosti koje proizvode znanje ili razvijaju kvalitetu ljudskog čimbenika, kao što su obrazovanje, znanost, zdravstvena zaštita i socijalna skrb te ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti, te kvintarni sektor koji čine moderne poslovne usluge i poslovi državne uprave.¹⁸

Prema udjelu pojedinog sektora gospodarstva u strukturi nacionalnog gospodarstva, može se odrediti i stupanj razvijenosti gospodarstva pojedinih zemalja. U slabo razvijenim

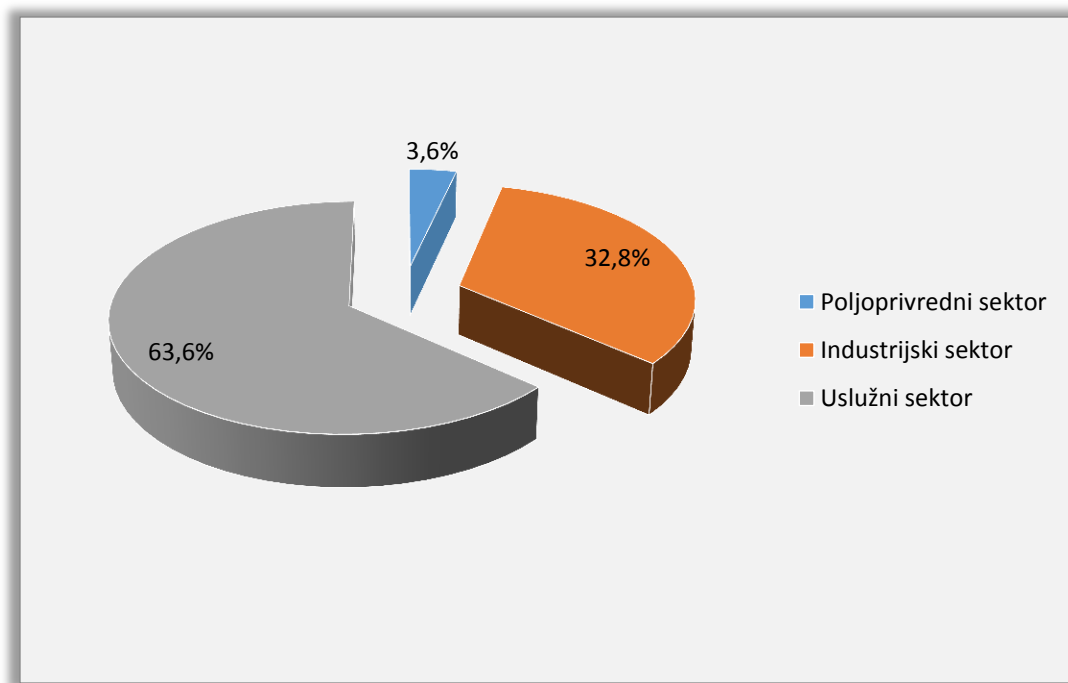
¹⁷ Baletić, Z.: *Ekonomski leksikon*, Masmedia, Zagreb, 1995., str. 22.

¹⁸ Zelenika, R.; Pupovac, D.: *Transport – Čimbenik proboja začaranog kruga razvitka tranzicijskih zemalja*, Ekonomski pregled, 51 (9-10), 2000., str. 976.

gospodarstvima dominira udio primarnog sektora, u srednje razvijenim povećava se udio sekundarnog sektora i uz njega neposredno vezanih djelatnosti tercijarnog sektora, dok je u najrazvijenijim gospodarstvima dominantan udio tercijarnog sektora. Sektorska struktura nekog gospodarstva uobičajeno se iskazuje kao udio pojedinog sektora u bruto domaćem proizvodu i u ukupnoj zaposlenosti.

Gospodarstvo Meksika ugrubo se može podijeliti na primarni ili poljoprivredni sektor, sekundarni ili industrijski sektor i tercijarni ili uslužni sektor. Kroz dvadeseto stoljeće Meksiko se najprije transformirao iz agrarne u industrijsku ekonomiju pa je u 1960-im industrijska proizvodnja postala motor rasta, da bi daljnjom transformacijom gospodarstva, od 1980-ih godina, dominantna snaga postao uslužni sektor. Udjeli pojedinog sektora u bruto domaćem proizvodu Meksika te ukupnoj zaposlenosti Meksika grafički su prikazani Grafom 1. i Grafom 2.

Graf 1. Udio pojedinog gospodarskog sektora u BDP-u Meksika u 2015. godini

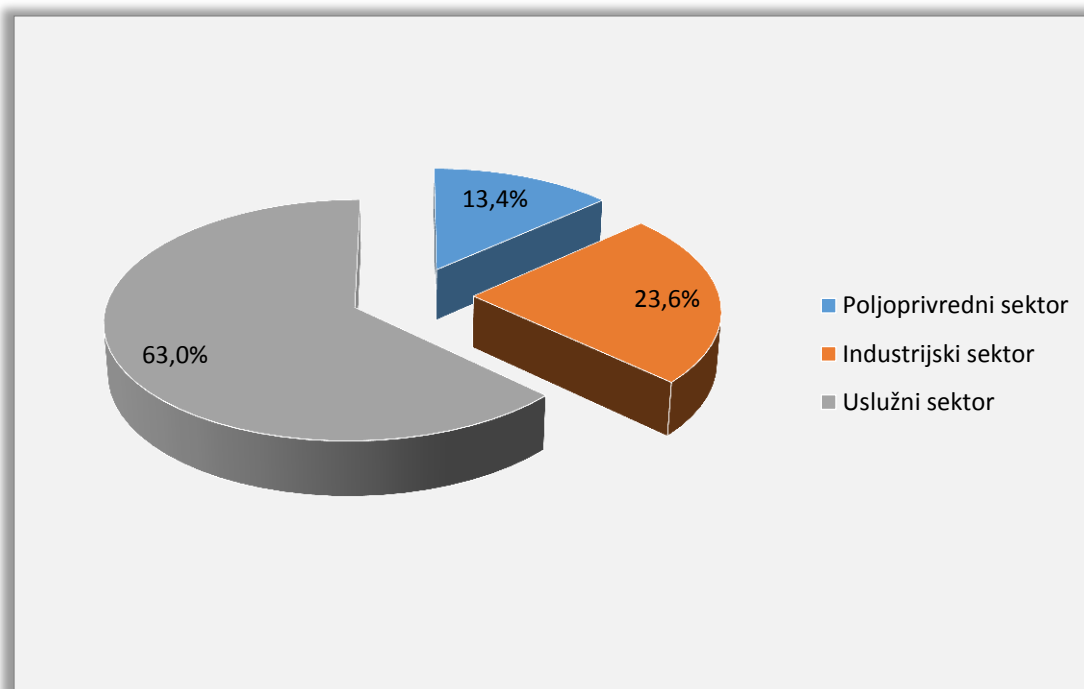
Izvor: The World Bank,

<http://data.worldbank.org/country/mexico>, (17.11.2016.)

Prema podacima Svjetske Banke za 2015. godinu, u strukturi bruto domaćeg proizvoda Meksika udio uslužnog sektora iznosio je oko 63,6%, industrijskog sektora 32,8% i poljoprivrednog sektora 3,6%, a vrlo se slične vrijednosti bilježe posljednjih 15 godina. Ističe se uslužni sektor sa više od 60%, dok je doprinos poljoprivrednog sektora daleko najmanji, čak devet puta manji od industrijskog i skoro 18 puta manji od uslužnog sektora.

Ako se promatra udio pojedinog sektora gospodarstva u ukupnoj zaposlenosti Meksika, primjetno je da je i tu dominantan uslužni sektor, a najmanji udio ima poljoprivredni sektor.

Graf 2. Udio pojedinog gospodarskog sektora u zaposlenosti Meksika u 2013. godini

Izvor: The World Bank,

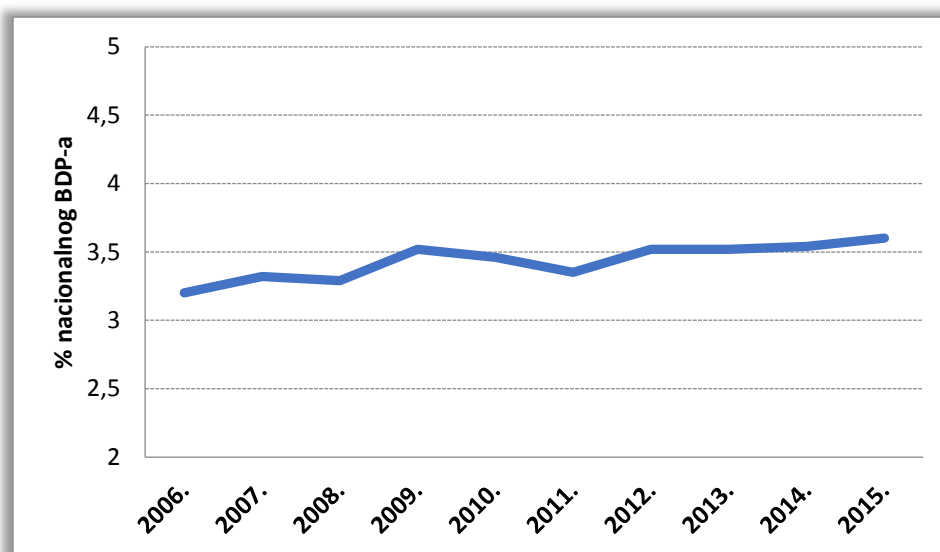
<http://data.worldbank.org/country/mexico>, (17.11.2016.)

Prema podacima Svjetske banke, u 2013. godini udio uslužnog sektora u ukupnoj zaposlenosti Meksika iznosio je oko 63%, industrijskog sektora oko 23,6%, a poljoprivrednog sektora oko 13,4%. Iako je i ovdje udio poljoprivrednog sektor najmanji, može se reći da poljoprivredni sektor dosta značajnije participira u ukupnoj zaposlenosti nego u BDP-u Meksika.

3.1. Primarni sektor

Iako primarni sektor, koji uključuje uzgoj usjeva, stočarstvo, ribolov, lov i šumarstvo, posljednjih 15 godina bilježi udio u meksičkom BDP-u manji od 4% (Graf 3.), igra vrlo važnu ulogu u meksičkom gospodarstvu. Osim što zapošljava oko 14% nacionalne radne snage, čime doprinosi stvaranju radnih mjesta i ublažavanju siromaštva, kako se više od polovice ruralnog stanovništva bavi poljoprivrednim djelatnostima i mnogima je to osnovni izvor preživljavanja, neposredno doprinosi i jačanju trgovinskih odnosa sa Sjedinjenim Američkim Državama.

Graf 3. Udio poljoprivrednog sektora u BDP-u Meksika, od 2006. do 2015. godine

Izvor: The World Bank,

<http://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?locations=MX>, (17.11.2016.)

Raznolika klimatska i geografska obilježja omogućavaju proizvodnju vrlo širokog spektra poljoprivrednih proizvoda pa tako Meksiko proizvodi više od 350 različitih vrsta poljoprivrednih proizvoda svake godine.¹⁹ Glavni proizvodi su kukuruz i druge žitarice, grah, kava, tropsko voće, razno povrće, šećerna trska, pamuk i soja, te govedina, svinjetina, perad, jaja i mliječni proizvodi. Tijekom posljednjih nekoliko godina, voće i povrće zamijenjeni su kavu kao Meksički najprofitabilniji poljoprivredni proizvod.

¹⁹ Fearon, P.: *Overview of Mexico's Agriculture Industry in 2012*, Terra Nova Ventures, <http://www.tnvmanagement.com>, (17.09.2016.)

Iako se polovica meksičkog teritorija smatra poljoprivrednim zemljištem, manje od 15% se stvarno koristi za uzgoj usjeva, što je djelomično uzrokovano visokim troškovima izgradnje i održavanja sustava za navodnjavanje te niskim prihodima koje poljoprivrednici ostvaruju. Kukuruz i grah su usjevi koji zauzimaju oko 60% od ukupno obrađene zemlje u Meksiku.²⁰ U mnogim regijama, pogotovo gdje živi autohtono stanovništvo, dominiraju tradicionalne metode uzgoja na malim parcelama u vlasništvu obitelji i malih zajednica.

Uzgoj stoke čini trećinu meksičke poljoprivredne proizvodnje i u zadnjih 10 godina u stalnom je porastu.²¹ Oko 30 % meksičkog zemljišta namijenjeno je za ispašu, a stočarstvo je najrazvijenije na Meksičkoj visoravni. U južnim dijelovima uzgajaju se goveda, u sušnijim krajevima ovce i koze, a posvuda perad i svinje. Iako je Meksiko među deset najvećih proizvođača u svijetu i po proizvodnji svinjetine i po proizvodnji govedine i po proizvodnji peradi, proizvodnja mesa ne pokriva nacionalne potrebe pa se preostali dio uvozi iz SAD-a. Ribolov je važna gospodarska djelatnost uzduž dugih meksičkih obala i daje značajan doprinos u proizvodnji hrane, a gotovo se cijeli ulov konzumira unutar zemlje. Najrazvijenije je u meksičkom zaljevu i oko poluotoka *Baja California*, a najviše se love tuna i rakovi.

Usprkos velikim poljoprivrednim područjima zamjetna je ovisnost o uvozu hrane. Poljoprivredni izvoz tijekom godina značajno je porastao, ali je uvoz porastao još više pa Meksiko uvozi 10% više hrane nego što izvozi.²² Najviše se izvozi pića, voće i povrće, a uvozi kukuruz, pšenica, meso i ulje. Najveći dio meksičke trgovine poljoprivrednim proizvodima odvija se sa SAD-om, osobito nakon što su Meksiko i SAD eliminirali sve carine i količinska ograničenja na poljoprivredna dobra u sklopu sporazuma NAFTA.

Poljoprivrednu djelatnost Meksika obilježavaju dvije različite komponente; tradicionalna poljoprivreda koja se temelji na nekvalificiranoj radnoj snazi u ruralnim područjima i visoko konkurentna izvozno orijentirana poljoprivreda. Posljedično je prisutna i vrlo izražena nejednakost u primanjima i životnom standardu među poljoprivrednim radnicima.

²⁰ Mexico/Economy/Agriculture, <https://instructional1.calstatela.edu/psemrau/Mexico/economy/agriculture.htm>, (20.09.2016.)

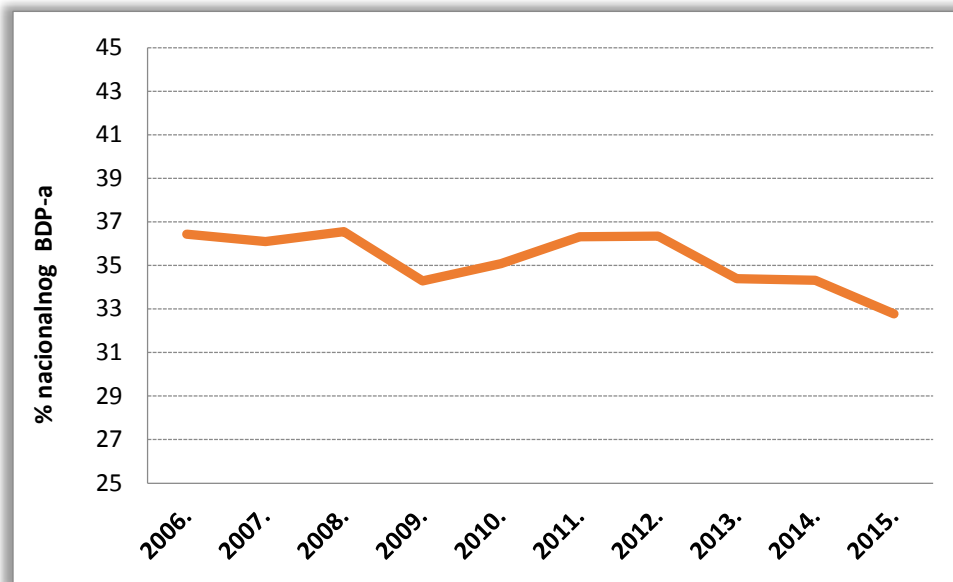
²¹ Ibidem, (20.09.2016.)

²² Bajpai, P.: *Emerging Markets: Analyzing Mexico's GDP*, Investopedia, <http://www.investopedia.com/articles/investing/090315/emerging-markets-analyzing-mexicos-gdp.asp>, (20.09.2016.)

3.2. Sekundarni sektor

Industrijski sektor Meksika sudjeluje u meksičkom BDP-u sa oko 35% u posljednjih 15 godina i trenutno zapošljava oko četvrtinu nacionalne radne snage. Graf 4 pokazuje kretanje udjela industrijskog sektora u meksičkom bruto domaćem proizvodu od 2006. do 2015. godine.

Graf 4. Udio industrijskog sektora u BDP-u Meksika, od 2006. do 2015. godine

Izvor: The World Bank,

<http://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?locations=MX>, (17.11.2016.)

Industrijski sektor Meksika uključuje naftnu industriju, prerađivačku industriju, rudarstvo i plin. Najrazvijenije su naftna industrija, automobilska, elektronička i zrakoplovna te industrija medicinske opreme, a značajnu ulogu imaju još crna i obojena metalurgija, prehrambena, duhanska, kemijska, tekstilna i građevinska te industrija robe široke potrošnje. Zemlja je također poznata po rukotvorinama, posebno keramike, tkane robe i srebrnine.

Naftna industrija je ključna komponenta meksičkog gospodarstva iako je ukupna proizvodnja nafte zadnjih godina u opadanju. Prema izvješću Congressional Reserve Service od rujna 2015. godine, Meksiko je deseti najveći proizvođač nafte u svijetu i drži oko 11,1 milijardi barela

naftnih rezervi po čemu je osamnaesti po veličini u svijetu.²³ Većina meksičke proizvodnje nafte, oko 75%, dolazi iz bazena Campeche u podmorju Meksičkog zaljeva. Znatne količine nalaze se i u kopnenim bazenima u sjevernom dijelu Meksika, a vjeruje se da u dubokim vodama Meksičkog zaljeva postoje značajne još neistražene rezerve.

Državna kompanija Petroleos Mexicanos (PEMEX), najveća je tvrtka u zemlji i jedna od najvećih naftnih kompanija u svijetu. Od 1938. godine, kada je Meksiko nacionalizirao svoj naftni sektor, PEMEX je imala monopol na eksploataciju, istraživanje i prodaju nafte u Meksiku, sve do kraja 2013. godine. Nedostatak sredstava za modernizaciju infrastrukture i istraživanje novih izvora, kao posljedica državne birokracije i korupcije, doveo je do opadanja proizvodnje u zadnjih desetak godina pa je meksička vlada otvorila sektor stranim ulagačima da bi potaknula privatna ulaganja i podignula proizvodnju nafte i plina, osobito istraživanja novih bušotina.

Na sjeveroistoku zemlje i u saveznoj državi Tabasco prisutna su bogata nalazišta prirodnog plina, što omogućava Meksiku proizvodnju oko 60 milijardi kubika plina godišnje²⁴ što ga svrstava među 15 najvećih proizvođača prirodnog plina u svijetu.

Prerađivačka industrija (manufacturing) se uglavnom temelji na industrijskim montažnim postrojenjima koja uvoze dijelove, sklapaju i zatim izvoze gotove proizvode. Takva su poduzeća nastala najprije uzduž granice sa SAD-om u sklopu projekta *Maquiladora*,²⁵ a značaj im je porastao pristupanjem Meksika udruženju NAFTA i danas zapošljavaju petinu od ukupnog broja radnika u industriji. Udio prerađivačke industrije u BDP-u Meksika trenutno iznosi oko 18,4%.²⁶

Jedna od najvažnijih industrija u Meksiku je automobilska industrija. Veliki proizvođači automobila, kao što su Chrysler, Ford, General Motors, Mazda, Honda, Nissan, Toyota, Volkswagen, BMW i Volvo izgradili su svoja postrojenja u Meksiku, a čak su i mnogi kineski proizvođači preselili svoju proizvodnju u Meksiko. Iako se u početku uglavnom bavila samo montažom, tijekom godina meksička automobilska industrija je napredovala i razvila suvremene

²³ Ribando Seelke, C. et. al.: *Mexico's Oil and Gas Sector: Background, Reform Efforts, and Implications for the United States*, Congressional Research Service, 2015., <https://fas.org/sgp/crs/row/R43313.pdf>, (20.09.2016.)

²⁴ *BP Statistical Review of World Energy 2016*, 65th edition, <https://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2016/bp-statistical-review-of-world-energy-2016-full-report.pdf>, (20.09.2016.)

²⁵ Tvornice u vlasništvu stranih tvrtki smještene u Meksiku, koje posluju po povlaštenim poreznim i fiskalnim programima. Uvoze materijale i opremu za proizvodnju, te proizvode uglavnom za izvoz. Više u poglavlju 5.3.

²⁶ The World Bank, <http://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.MANF.ZS?locations=MX>, (17.11.2016.)

centre za istraživanje i razvoj. Meksiko je danas sedmi po veličini proizvođač osobnih automobila u svijetu s proizvodnjom od preko 3 milijuna automobila godišnje, od čega se 80 % izvozi. Trenutno automobilska industrija čini 6% nacionalnog BDP-a i 18% industrijske proizvodnje Meksika, a očekuje se i daljnji rast.²⁷

Elektronička industrija značajno se razvila potpomognuta vladinim inicijativnim Programom za konkurentnost elektroničke i visoko tehnološke industrije (PCIEAT) koji ima za cilj da Meksiko postane jedan od vodećih svjetskih izvoznika elektroničkih proizvoda. Meksiko je trenutno drugi najveći (iza Kine) dobavljač elektroničke opreme za SAD, a u 2007. godini postao je najveći svjetski proizvođač televizora i pametnih telefona.

Još dvije industrije u velikoj mjeri su zaslužne za rast industrijske proizvodnje u zemlji, a to su zrakoplovna industrija koja u posljednjih pet godina bilježi prosječni rast od 20% godišnje i industrija medicinske opreme koja u isto vrijeme bilježi prosječni rast veći od 12% godišnje.²⁸

Rudarstvo je važna komponenta industrijske aktivnosti, s udjelom u BDP-u zemlje koji se kreće od 5 do 8% u posljednjih 10 godina.²⁹ Meksiko je vodeći svjetski proizvođač srebra, a bogat je i drugim prirodnim resursima kao što su zlato, cink i bakar. Meksička crna i obojena metalurgija u cijelosti se temelji na domaćim rudnim bogatstvima.

Više od polovice meksičke industrijske proizvodnje koncentrirano je u glavnom gradu, veća su središta još *Monterrey* i *Guadalajara*, a preostala industrijska postrojenja su prije svega na sjeveru države uz granicu sa SAD-om.

Prednost meksičke industrije leži prije svega u visokoj produktivnosti rada i ugovorima o slobodnoj trgovini s velikim brojem zemalja. Rastu meksičke industrijske proizvodnje značajno pridonose niski ulazni troškovi, prije svega jeftina radna snaga i niske cijene energenata, te znatna strana ulaganja u proizvodnju gotovih proizvoda za izvoz, prvenstveno u SAD.

²⁷ *Automotive Industry in Mexico*, Automotive meetings, <http://mexico.automotivemeetings.com/index.php/en/automotive-industry-in-mexico>, (26.09.2016.)

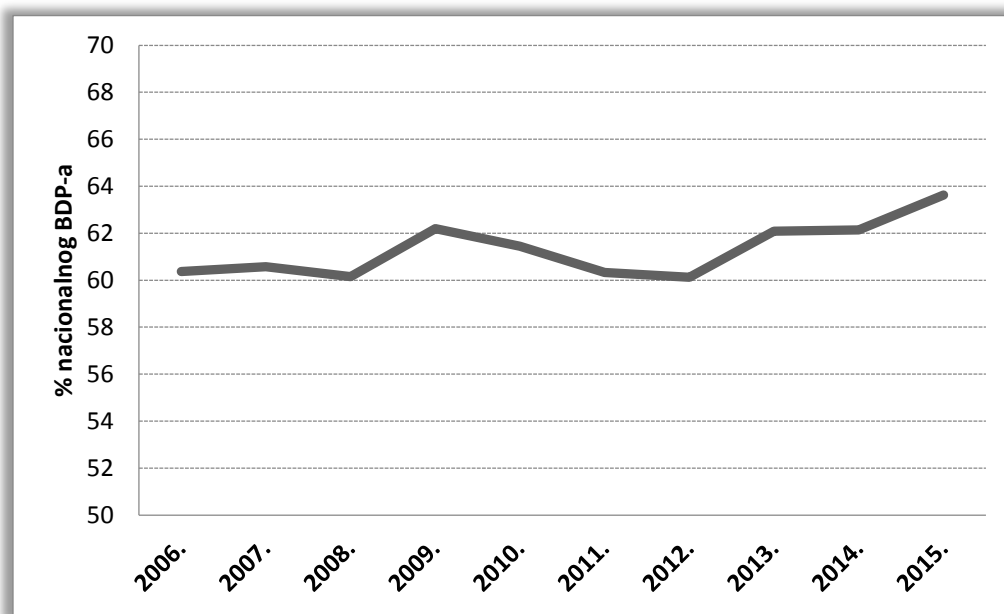
²⁸ The Offshore Group: *Manufacturing industries in Mexico*, <https://offshoregroup.com/industries/>, (19.09.2016.)

²⁹ Bajpai, P.: *Emerging Markets: Analyzing Mexico's GDP*, Investopedia, <http://www.investopedia.com/articles/investing/090315/emerging-markets-analyzing-mexicos-gdp.asp>, (20.09.2016.)

3.3. Tercijarni sektor

Uslužni sektor postao je dominantna snaga meksičkog gospodarstva i zapošljava oko 60% nacionalne radne snage te sudjeluje sa više od 60% u meksičkom BDP-u posljednjih 15 godina.³⁰ Udio uslužnog sektora u meksičkom bruto domaćem proizvoda tijekom posljednjih 10 godina prikazan je Grafom 5.

Graf 5. Udio uslužnog sektora u BDP-u Meksika, od 2006. do 2015. godine

Izvor: The World Bank,

<http://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TETC.ZS?locations=MX>, (17.11.2016.)

Dvije najvažnije komponente meksičkog uslužnog sektora su turizam i financijske usluge odnosno bankarstvo. Financijske usluge su jedna od glavnih sastavnica Meksičkog uslužnog sektora, koja je privukla najviše stranih ulaganja. Financijski sektor u Meksiku u velikoj je mjeri u stranom vlasništvu i sve veći broj stranih banaka i financijskih institucija ulazi u zemlju, bilo samostalno ili spajanjem s nekom od lokalnih tvrtki.³¹ Prisutnost bankarskih tvrtki kao što su

³⁰ The World Bank, <http://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TETC.ZS?locations=MX>, (17.11.2016.)

³¹ Banamex je dio američke Citigroup Inc., Bancomer španjolske BBVA, Inverlat kanadskog Scotiabank, Bital britanskog HSBC

Citigroup, BBVA i HSBC na domaćem financijskom tržištu, značajno je doprinijela sposobnosti Meksika da se oporavi od financijske krize iz 1994. godine.

Prema International Banker, dvije najveće od 45 banaka koje trenutno djeluju u privatnom sektoru, Banamex i Bancomer, drže 38% ukupne industrijske aktive, dok prvih pet po veličini drže značajnih 72%.³²

Meksička burza (Bolsa Mexicana de Valores) druga je po veličini u Latinskoj Americi, iza Brazilske, a ukupna tržišna kapitalizacija joj se procjenjuje na preko 530 milijardi američkih dolara. Usko je povezana sa zbivanjima na američkom tržištu i kretanjima na njujorškoj burzi i američkoj elektroničkoj burzi dionica.

Osim financijskih usluga, vrlo važan segment uslužnih djelatnosti je turizam, koji je četvrti najveći izvor stranog kapitala u zemlji. Bogata povijesna i prirodna raznolikost, s čak 34 znamenitosti³³ na UNESCO-ovom popisu kulturne i prirodne svjetske baštine, pružaju ogromne mogućnosti meksičkom turizmu. Meksiko je najposjećenija među zemljama Latinske Amerike i osma najposjećenija zemlja u svijetu, s više od 20 milijuna posjetitelja godišnje.³⁴ U 2014. godini turizam je generirao oko 3,692 milijuna radnih mjesta, što čini 7,4 posto ukupne zaposlenosti u zemlji, te ostvario udio od 6,8% u BDP-u zemlje.³⁵

³² Bajpai, P.: *Emerging Markets: Analyzing Mexico's GDP*, Investopedia, <http://www.investopedia.com/articles/investing/090315/emerging-markets-analyzing-mexicos-gdp.asp>, (20.09.2016.)

³³ UNESCO: *World Heritage List*, <http://whc.unesco.org/en/list/>, (08.10.2016.)

³⁴ *Mexico Industrial and Business Directory Volume 1, Practical Information and Contacts*, International Business Publications, 2014., str. 29., <https://books.google.hr/>, (22.09.2016.)

³⁵ World Travel & Tourism Council: *Travel & Tourism Economic Impact 2015 Mexico*, <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/mexico2015.pdf>, (22.09.2016.)

4. ANALIZA EKONOMSKIH POKAZATELJA MEKSIKA

Ekonomski pokazatelji predstavljaju ključne statističke podatke, obično makroekonomskih razmjera, koji se koriste za proučavanje sveukupnog stanja u gospodarstvu, analizu ostvarenih i predviđanje budućih gospodarskih rezultata. Sastavljaju ih vladine agencije, neprofitne organizacije pa čak i privatne tvrtke. Objavljuju se redovno, obično tjedno, mjesečno ili kvartalno, te služe i kao podloga za izradu godišnjih izvješća. Postoje brojni ekonomski pokazatelji snage i stabilnosti nekog gospodarstva, a neki od osnovnih su veličina bruto domaćeg proizvoda, stopa rasta BDP-a, stopa nezaposlenosti, stopa inflacije, vanjskotrgovinska bilanca, razina proračunskih viškova ili manjkova, razina stranih ulaganja, monetarna politika, itd.

4.1. Bruto domaći proizvod (BDP)

Bruto domaći proizvod najznačajniji je i najšire prihvaćeni pokazatelj gospodarske aktivnosti, a predstavlja ukupnu tržišnu vrijednost roba i usluga proizvedenih u nekoj zemlji, bez obzira na to u čijem su vlasništvu proizvodna sredstva. Bruto domaći proizvod je tržišna vrijednost svih krajnjih dobara proizvedenih pomoću domaćih čimbenika proizvodnje unutar nekog vremenskog razdoblja.³⁶ To je zbroj vrijednosti potrošnje (C), bruto ulaganja (I), državnih izdataka za robe i usluge (G) i neto izvoza (X) ostvarenih u državi tijekom dane godine.³⁷

Kad se govori o BDP-u, razlikuju se nominalni BDP, koji mjeri ukupnu gospodarsku aktivnost u tekućim cijenama i realni BDP, koji mjeri ukupnu gospodarsku aktivnost izraženu u stalnim cijenama.

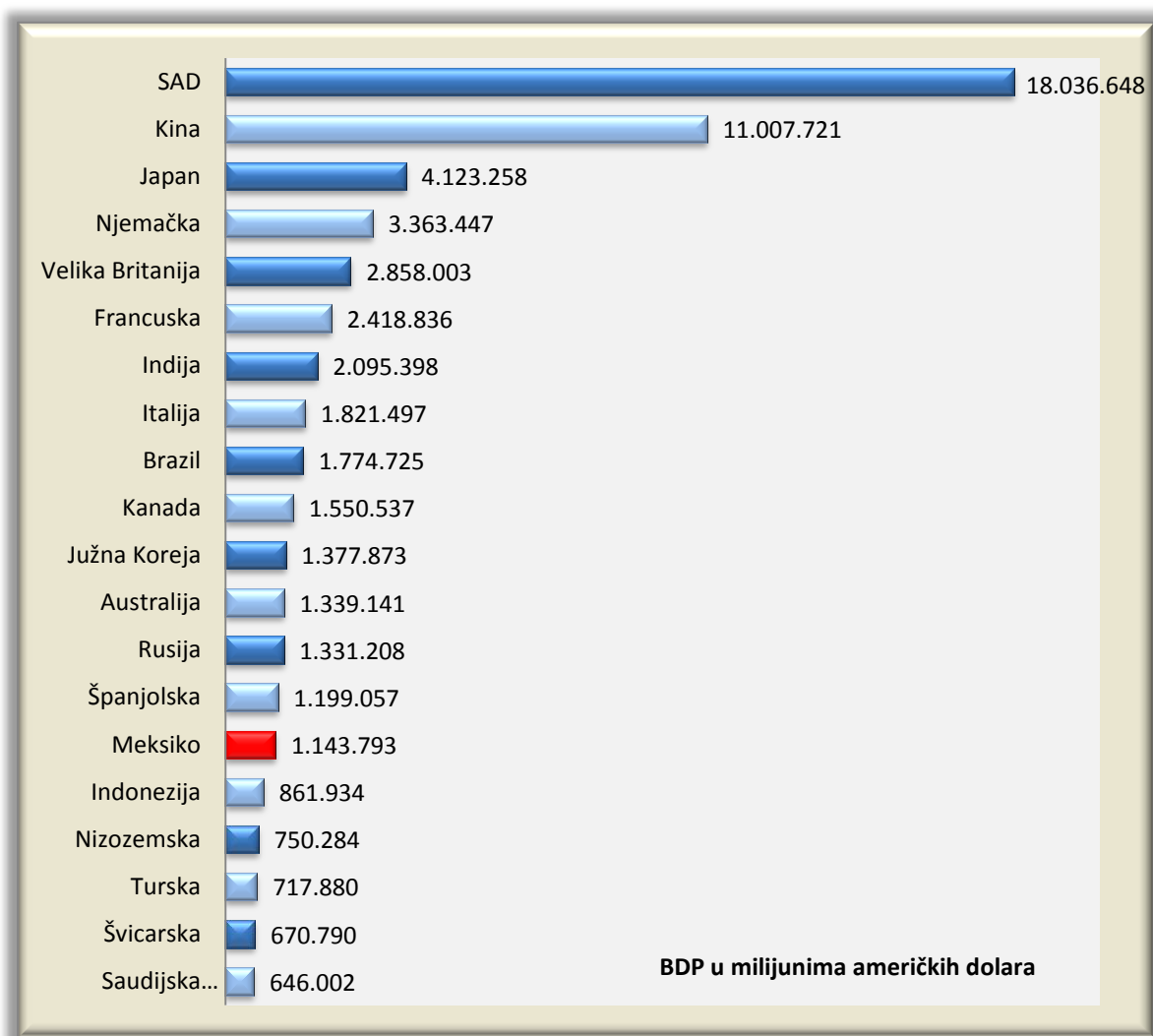
Osim bruto domaćeg proizvoda, kao pokazatelji gospodarske aktivnosti mogu se koristiti i bruto nacionalni proizvod (BNP), koji predstavlja ukupne dohotke rezidenata neke zemlje i neto nacionalni proizvod (NNP), koji predstavlja bruto nacionalni proizvod umanjeno za amortizaciju.

³⁶ Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str. 210.

³⁷ Samuelson, P. A.; Nordhaus, W. D.: *Ekonomija*, 19. izdanje, MATE, Zagreb, 2011., str. 386.

Ukoliko se želi prikazati veličinu cjelokupnog gospodarstva neke zemlje, obično se uzima u obzir ostvareni nominalni BDP, koji izražava ukupnu vrijednost proizvodnje u tekućim tržišnim cijenama tijekom promatranog razdoblja. Dvadeset najvećih svjetskih gospodarstava u 2015. godini, rangiranih prema veličini nominalnog BDP-a, prikazano je u Grafu 6.

Graf 6. 20 najvećih svjetskih gospodarstava po veličini nominalnog BDP-a u 2015. godini

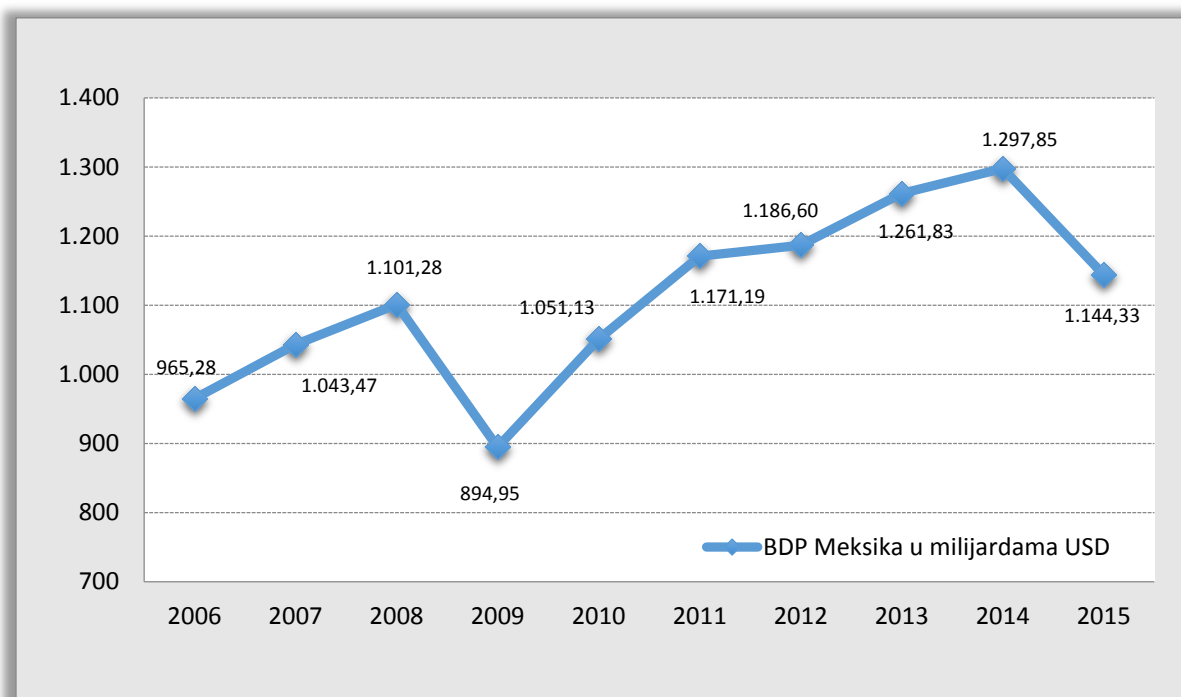
Izvor: The World Bank,

<http://data.worldbank.org/data-catalog/GDP-ranking-table>, (20.12.2016.)

U 2015. godini meksički je BDP iznosio 1143,79 milijardi američkih dolara što gospodarstvo Meksika svrstava na 15. mjesto po veličini u svijetu i 2. mjesto među zemljama Latinske Amerike, odnosno 4. mjesto na američkom kontinentu, iza SAD-a, Kanade i Brazila. Vrijednost meksičkog BDP-a u 2015. godini iznosila je oko 1,84 % vrijednosti BDP ukupnog svjetskog gospodarstva.³⁸

Bruto domaći proizvod u Meksiku nakon 2003. godine stalno raste, osim 2009. godine kada je zabilježen pad bruto domaćeg proizvoda uzrokovan recesijom u američkom gospodarstvu u 2008. godini. Kretanje nominalnog BDP-a u Meksiku od 2006. do 2015. godine prikazano je Grafom 7.

Graf 7. Ostvareni BDP u Meksiku, u razdoblju od 2006. do 2015. godine

Izvor: TheGlobalEconomy.com,

http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/GDP_current_USD/, (20.12.2016.)

³⁸Trading Economics, <http://www.tradingeconomics.com/mexico/gdp>, (20.12.2016.)

Već u 2011. godini BDP Meksika dostigao je i prestigao vrijednost iz 2008. godine te nastavio trend rasta da bi 2014. dostigao povijesno najvišu vrijednost od 1.297,85 milijardi dolara.

U 2015. godini ostvaren je manji nominalni bruto domaći proizvod nego u prethodnoj godini, a prema procjeni Svjetske Banke, BDP Meksika u 2016. godini rastao je te se očekuje da nastavi rasti i dalje.

Nominalni BDP uključuje i rast proizvodnje i povećanje cijena pa rast nominalnog BDP-a često preuveličava rast proizvodnje, odnosno nije sigurno koliko je povećanju BDP-a doprinijelo poskupljenje, a koliko rast proizvodnje. Zato je korisniji podatak za praćenje rasta nekog gospodarstva, kretanje realnog BDP-a tijekom određenog vremena.

4.1.1. Stopa rasta realnog BDP-a

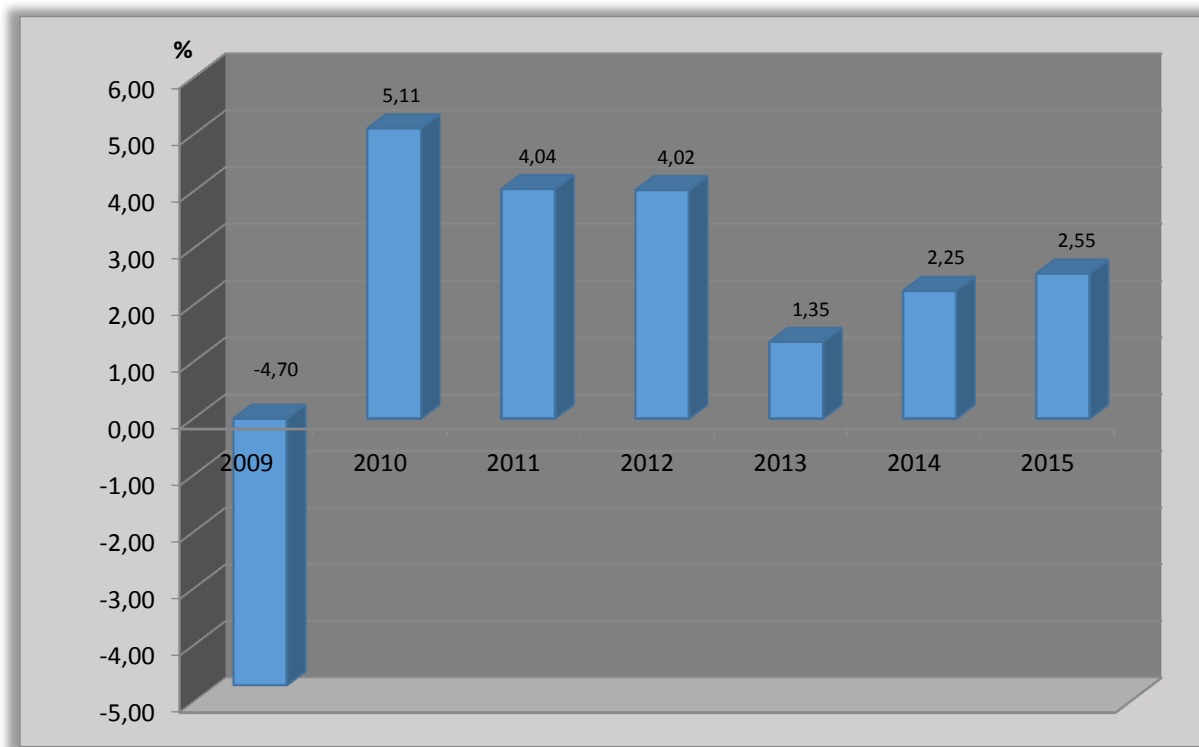
Ukoliko se želi pratiti razvoj proizvodnje i promjenu njezina obujma tijekom određenog vremena, mora se ukloniti utjecaj promjena cijena i inflacije, tada se govori o realnom BDP-u. Realni BDP izražava vrijednost proizvodnje u stalnim cijenama iz jedne godine, odražavajući samo promjene količina proizvedenih dobara i usluga.³⁹

Gospodarski rast u nekoj zemlji uglavnom se izračunava kao postotak promjene realnog BDP-a od godine do godine. Ukoliko se promatra veći broj gospodarski razvijenih država kroz duži vremenski period, dolazi se do prosječne stope rasta od 2 do 3 % godišnje. Porast realnog BDP-a za 5 ili više posto godišnje smatra se značajnom stopom gospodarskog rasta, a porast preko 7 % izuzetnom. Valja napomenuti da visoko razvijena gospodarstva obično imaju manje prostora za daljnji rast pa uglavnom veća razvijenost nekog gospodarstva znači i manju dinamiku rasta istoga.

Stope rasta realnog BDP-a Meksika u razdoblju od 2009. do 2015. godine prikazane su u slijedećim grafom.

³⁹ Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str. 210.

Graf 8. Stope rasta realnog BDP-a Meksika, u razdoblju od 2009. do 2015. godine

Izvor: TheGlobalEconomy.com,

http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/Economic_growth/, (20.12.2016.)

Iz prikaza je vidljivo da gospodarstvo Meksika nakon recesijske 2009. godine bilježi pozitivne stope rasta, koje do 2013. godine ukazuju na značajan gospodarski rast od 5% odnosno 4% godišnje. Stopa rasta realnog BDP-a u 2013. godini značajno je pala u odnosu na prethodnu godinu i iznosila je samo 1,35%, da bi u 2014. godini opet porasla na 2,25%. Gospodarski rast nastavio se i u 2015. godini, kada je stopa rasta iznosila 2,55%, a očekuje se da će se trend nastaviti i u narednim godinama.

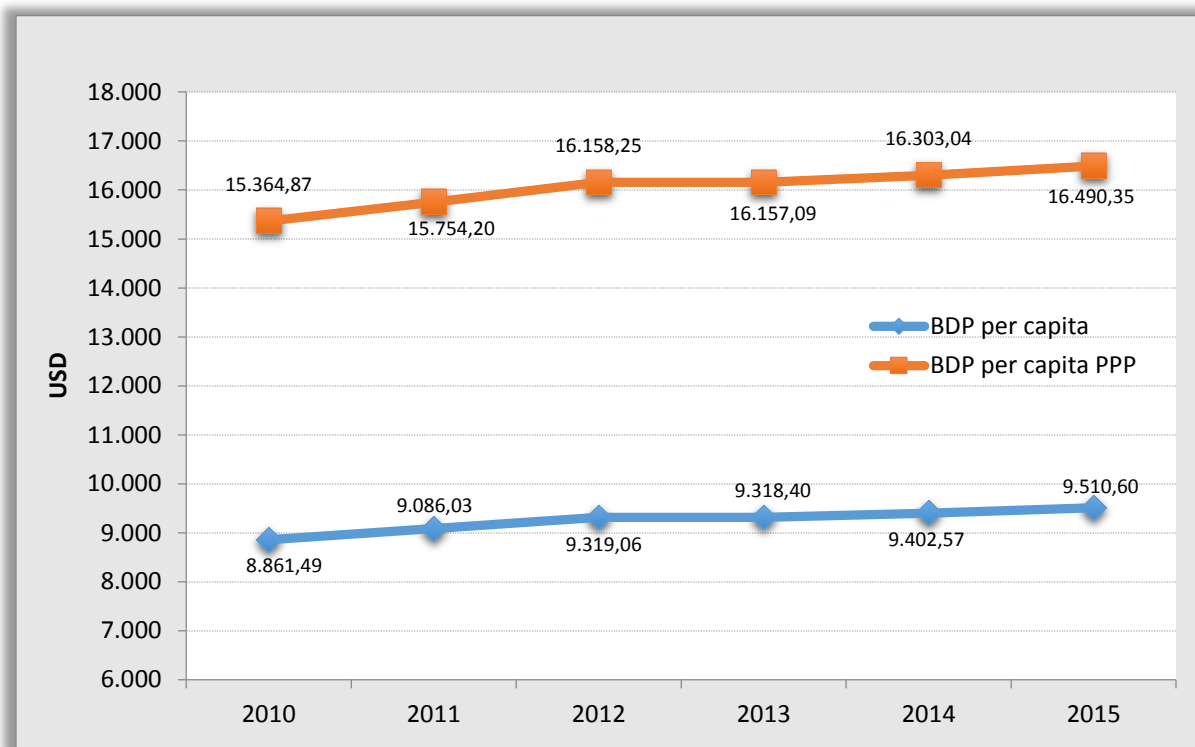
Prosječna godišnja stopa rasta realnog BDP-a Meksika za posljednjih 10 godina iznosi oko 2,5%, pri čemu negativna stopa od -4,7% iz 2009. godine značajno umanjuje taj prosjek. Realni BDP Meksika, u promatranom razdoblju od 2009. do 2015. godine ukupno je porastao za skoro 21% i što je još važnije, konstantno raste.

4.1.2. BDP po stanovniku

Kao pokazatelj općeg gospodarskog blagostanja, odnosno prosječnog životnog standarda u nekoj zemlji, koristi se bruto domaći proizvod po stanovniku (BDP per capita), koji predstavlja omjer realnog BDP-a i ukupnog stanovništva neke zemlje. Ukoliko u nekom gospodarstvu dođe do povećanja realnog BDP po glavi stanovnika, to ukazuje na poboljšanje općeg stanja u tom gospodarstvu.

BDP po stanovniku sve se češće mjeri u odnosu na BDP usklađen s paritetom kupovne moći, pri čemu se uzimaju u obzir troškovi života i stopa inflacije. Paritet kupovne moći (*PPP - Purchasing Power Parity*) implicira da neka valuta ima istu kupovnu moć u bilo kojoj zemlji, odnosno cijene identične robe jednake u različitim zemljama pa se tako dobiju realniji odnosi između životnog standarda u različitim zemljama.

Graf 9. BDP po stanovniku Meksika, u razdoblju od 2010. do 2015. godine

Izvor: TradingEconomics,

<http://www.tradingeconomics.com/mexico/gdp-per-capita>, (20.12.2016.)

Iz prikaza je vidljivo da BDP po stanovniku konstantno raste, što znači da se povećava i kupovna moć stanovništva, iako postotni iznos rasta nije velik i iz godine u godinu lagano usporava. Bruto domaći proizvod po stanovniku Meksika u posljednjih pet promatranih godina ukupno je porastao za oko 7%.

Visina BDP-a po stanovniku Meksika u 2015. godini iznosila je oko 75% svjetskog prosjeka, dok je BDP po stanovniku usklađen sa paritetom kupovne moći iznosio oko 93% svjetskog prosjeka.⁴⁰

Usprkos stalnom rastu, BDP po stanovniku Meksika usklađen sa paritetom kupovne moći u 2015. godini bio je čak 64. po veličini u svijetu.⁴¹ To ukazuje na nerazmjer između rasta i veličine meksičkog gospodarstva (15. po veličini u svijetu) i standarda odnosno bogatstva meksičkog stanovništva, u odnosu na ostatak svijeta.

4.2. Inflacija

Inflacija je proces kontinuiranog porasta novčane mase odnosno porast opće razine cijena.⁴² Javlja se kada opća razina cijena raste kao posljedica neravnoteže u nacionalnom gospodarstvu, kada količina novca u opticaju i masa odobrenih kredita uvelike prekoračuju veličinu robnih fondova. Uzroci inflacije mogu biti raznoliki, a najčešći je politička odluka države kad ne može namaknuti prihode iz drugih izvora pa se odlučuje na tiskanje novca.

Glavni ekonomski učinci inflacije su preraspodjela dohotka i bogatstva između različitih skupina i poremećaji relativnih cijena i proizvodnje različitih dobara, a ponekad i proizvodnje i zaposlenosti za gospodarstvo kao cjelinu.⁴³ Kad je u određenom gospodarstvu prisutna inflacija smanjuje se vrijednost novca, odnosno kupovna moć domaće valute. Svaka jača i trajnija

⁴⁰ Trading Economics, <http://www.tradingeconomics.com/mexico/gdp-per-capita>, (20.12.2016.)

⁴¹ TheGlobalEconomy.com, <http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/>, (23.11.2016.)

⁴² Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str. 277.

⁴³ Samuelson, P. A.; Nordhaus, W. D.: *Ekonomija*, 19. Izdanje, MATE, Zagreb, 2011., str. 614.

inflacija utječe na proizvodnju, potrošnju, štednju, investicije, budžetske prihode i rashode, troškove, bilancu plaćanja, te socijalne i psihološke čimbenike u društvu.

Mjera za inflaciju je stopa inflacije, koja predstavlja promjenu razine cijena izraženu u postotku, i izračunava se slijedećim izrazom:⁴⁴

$$\text{Stopa inflacije (godina t)} = \frac{\text{razina cijena (godina t)} - \text{razina cijena (godina t-1)}}{\text{razina cijena (godina t-1)}} \times 100$$

Porast razine cijena može se mjeriti različitim indeksima cijena, a najrasprostranjeniji su indeks potrošačkih cijena, indeks proizvođačkih cijena i deflator domaćeg proizvoda.⁴⁵ Valja napomenuti da je prilikom izračuna, primjenom različitih indeksa cijena, moguće dobiti različitu stopu inflacije u istom promatranom razdoblju.

Stopa inflacije najčešće prati kretanje indeksa potrošačkih cijena (*CPI-consumer price index*), koji obuhvaća promjenu cijene tipične košarice potrošačkih roba i usluga koje kupuje i troši prosječna obitelj. To je ponderirani prosjek ili vagana sredina gdje su kao ponderi uzeti udjeli potrošnje pojedinih dobara u ukupnoj potrošnji. U potrošačku košaricu uobičajeno se uzimaju troškovi prehrane, odjeće, stanovanja, higijene, prijevoza i razonode.

Inflacija se može klasificirati prema više različitih kriterija, a najuobičajenija i najčešće korištena podjela inflacije je prema inicijalnom uzroku inflacije, te podjela inflacije prema njenom intenzitetu.

Prema inicijalnom uzroku inflacija se dijeli na:⁴⁶

- inflaciju potražnje, koju uzrokuje povećanje agregatne potražnje,
- inflaciju ponude ili troškova, koju uzrokuje smanjenje ponude ili povećanje troškova,
- strukturnu inflaciju, koju uzrokuje neki strukturni poremećaj u gospodarstvu.

⁴⁴ Samuelson, P. A.; Nordhaus, W. D.: *Ekonomija*, 19. Izdanje, MATE, Zagreb, 2011., str. 440.

⁴⁵ Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str. 278.

⁴⁶ Ibidem, str. 281.

Prema intenzitetu inflacija se dijeli na:⁴⁷

- blagu ili puzeću, kod koje je stopa inflacije, na godišnjoj razini, manja od 5%;
- umjerenu, kod koje je stopa inflacije, na godišnjoj razini, između 5 i 10%;
- galopirajuću, kod koje je stopa inflacije, na godišnjoj razini, veća od 10%;
- hiperinflaciju, kod koje je stopa inflacije, na mjesečnoj razini, veća od 50%.

Iako inflacija uglavnom ima nepovoljan učinak na cjelokupni ekonomski i politički sustav neke zemlje, rašireno je gledište da blaga inflacija djeluje stimulatивно na gospodarski sustav pa se preporučuje nerazvijenim zemljama kao jedan od instrumenata razvojne politike. U tom slučaju cijene su relativno stabilne, odnosno rastu sporo i predvidivo pa novac zadržava svoju vrijednost kroz duži vremenski period, što potiče spremnost stanovništva na dugoročne transakcije. U literaturi se smatra da svaka inflacija veća od 10% negativno utječe na stopu rasta u nerazvijenim zemljama,⁴⁸ odnosno koči gospodarski razvoj.

Pojam suprotan inflaciji jest deflacija, koja može imati također vrlo negativan utjecaj na gospodarstvo, osobito financijski sektor. Deflacija se definira kao poremećaj u gospodarstvu koji se iskazuje kao pad opće razne cijena i troškova zbog nedovoljne likvidnosti,⁴⁹

U načelu, većina zemalja pokušava zadržati inflaciju na razini od oko 2 do 3 posto godišnje, što je dovoljno nisko da ne uzrokuje probleme za tvrtke i potrošače, ali je i dovoljno daleko od rizika negativne inflacije, odnosno deflacije. Istraživanja pokazuju kako središnje banke, kojima je delegirano upravljanje monetarnom politikom, a koje su vođene ciljem ostvarenja stabilnosti cijena, najčešće definiraju kao svoj cilj održanje stope inflacije na razini 1,5-3%.⁵⁰

Središnja Banka Meksika postavila je za cilj stopu inflacije od 3%, u srednjem roku.⁵¹ Kretanje stope inflacije u Meksiku tijekom posljednjih deset godina prikazano je Grafom 10.

⁴⁷ Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str. 280.

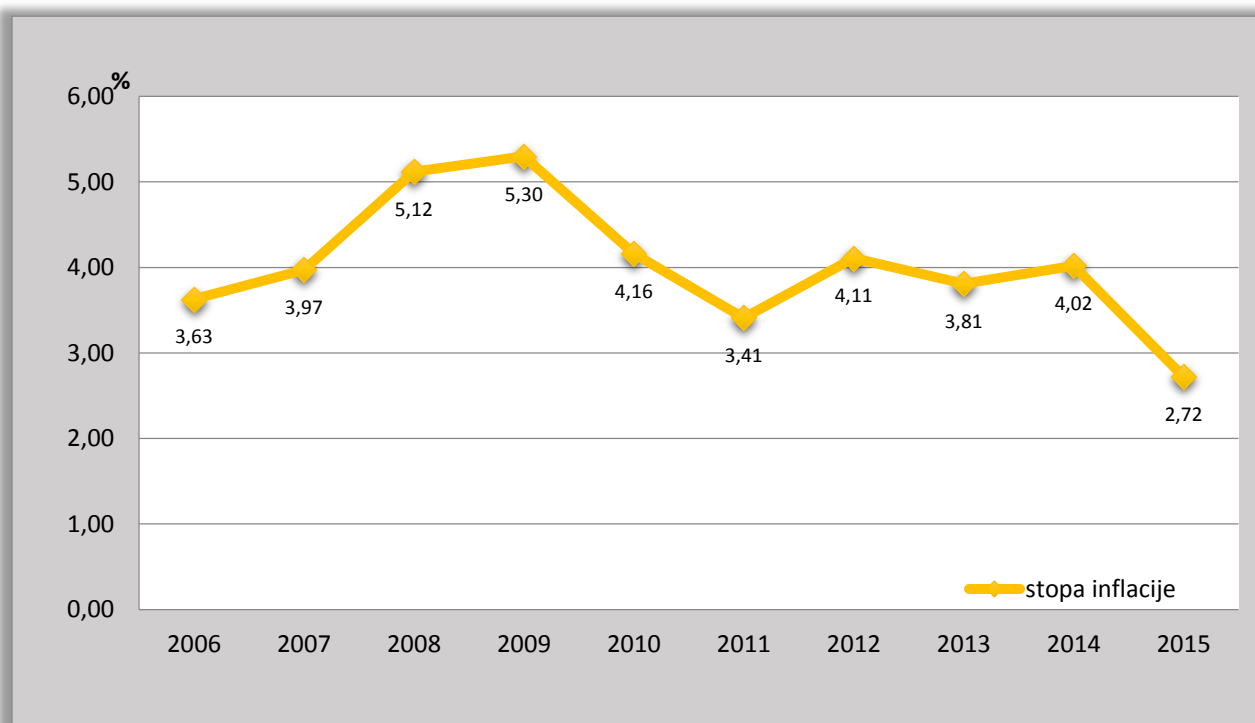
⁴⁸ Babić, M.: *Makroekonomija*, 15. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, MATE, Zagreb, 2007., str. 542.

⁴⁹ Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str.282.

⁵⁰ Borozan, Đ.: *Makroekonomija*, 3. izmijenjeno izdanje, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2012., str. 81.

⁵¹ FocusEconomics, <https://www.focus-economics.com/country-indicator/mexico/inflation>, (20.12.2016.)

Graf 10. Kretanje stope inflacije u Meksiku, u razdoblju od 2006. do 2015. godine

Izvor: TheGlobalEconomy.com,

<http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/Inflation/>, (23.11.2016.)

Iz prikaza je vidljivo da se godišnja stopa inflacije u Meksiku u zadnjih desetak godina kretala između 3,41% i 5,30%, da bi se u 2015. godini spustila ispod 3%. U posljednjih pet godina stopa inflacije je ispod 5%, što znači da Meksiko ima blagu ili puzeću inflaciju koja ne remeti gospodarske tokove u zemlji, čak se može reći da u određenoj mjeri djeluje stimulatивно na meksičko gospodarstvo.

Stabilna i niska inflacija uglavnom je rezultat inflacijske politike meksičke Središnje Banke, koja je od 2001. godine počela provoditi politiku ciljane inflacije. Godišnja stopa inflacije u Meksiku u 2015. godini pala je ispod ciljane stope od 3%, prvi puta od kada je meksička središnja banka počela provoditi politiku ciljane inflacije.

4.3. Nezaposlenost

Jedan od najvećih problema s kojim se danas suočavaju gotovo sva svjetska gospodarstva, kako ona u razvoju tako i ona razvijena, je nezaposlenost. Kao takva, nezaposlenost je i jedan od najvažnijih makroekonomskih pokazatelja uspješnosti nekog gospodarstva koji, osim što izravno utječe na blagostanje stanovništva, ukazuje i da gospodarstvo neke svoje resurse ne koristi dovoljno učinkovito.

Nezaposlenost se definira kao stanje u kojem se dio radno sposobnog stanovništva ne može zaposliti u skladu sa svojim sposobnostima i kvalifikacijama, uz uobičajeni dohodak, najamninu, plaću ili kakvu drugu zaradu.⁵²

U nezaposlene se ubrajaju osobe koje ne rade, ali aktivno traže posao ili čekaju da se vrate na radno mjesto, te osobe koje su djelomično zaposlene, ali njihova radna snaga nije u punoj mjeri iskorištena, ne rade puno radno vrijeme i nemaju primanja dostatna za normalno uzdržavanje. Najčešći uzroci nezaposlenosti su tehnološki razvoj, prestrukturiranje gospodarstva, porast stanovništva, podređivanje proizvodnje interesima pojedinaca, te nedovoljna geografska i profesionalna mobilnost stanovništva.

Nezaposlenost se uobičajeno mjeri putem stope nezaposlenosti koja predstavlja postotak nezaposlenih u ukupnoj radnoj snazi. Pri tome ukupnu radnu snagu čini dio aktivnog stanovništva u dobi od 15 do 65 godina, koji je ili zaposlen ili traži zaposlenje.

Smatra se da je u svakom gospodarstvu poželjna manja stopa nezaposlenosti, koja se kreće od 3 do 5 posto i koja nastaje uslijed fluktuacija radne snage s jednog radnog mjesta na drugo, kako bi postojala određena ponuda radne snage i ne bi došlo do nestašice faktora rada što bi negativno utjecalo na proizvodnju. Sve što prelazi taj postotak smatra se prijetnjom za gospodarstvo i iziskuje poduzimanje odgovarajućih mjera za suzbijanje nezaposlenosti, od strane države.

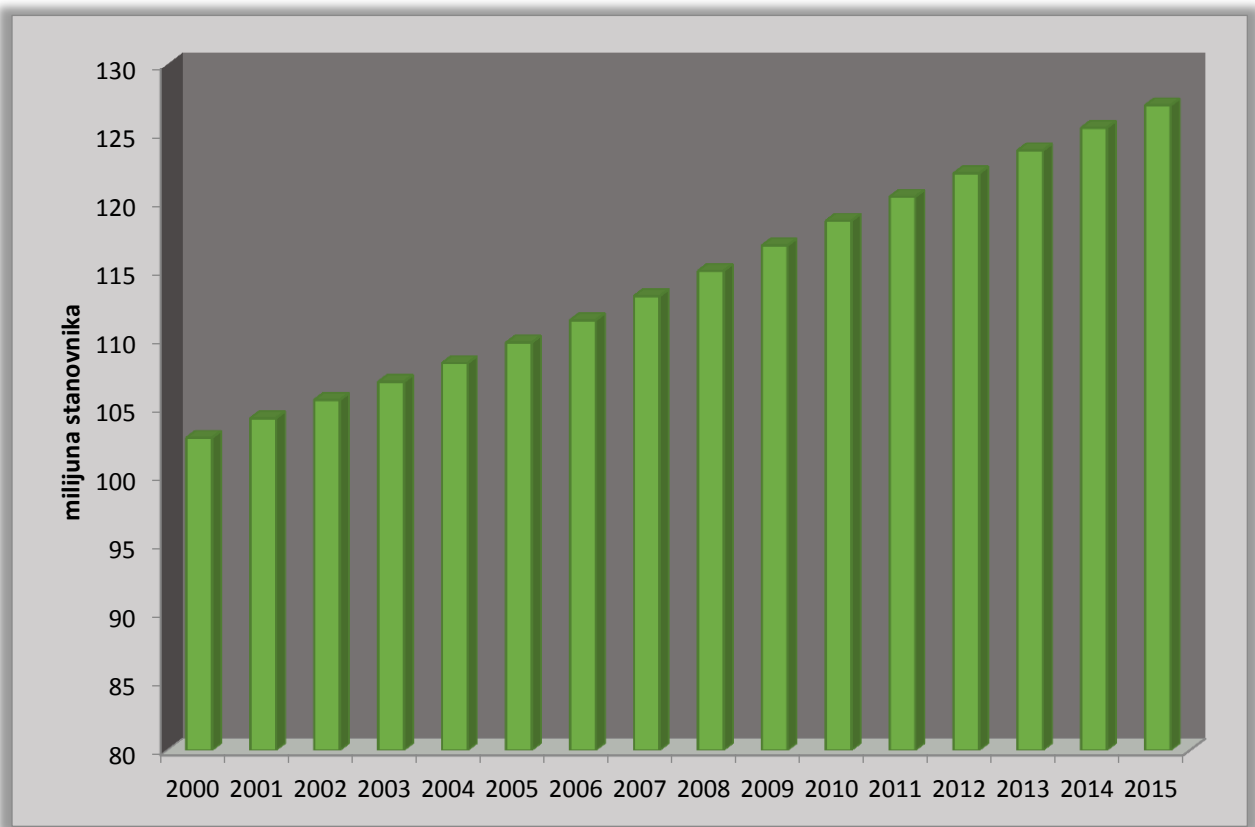
Stopa nezaposlenosti rijetko pada ispod 4-5 posto, čak i tijekom naglih razvoja gospodarstva, jer uvijek postoje ljudi koji se kreću između različitih sektora gospodarstva ili između gradova.

⁵² Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str. 291.

Kada je gospodarstvo u recesiji, postotak nezaposlenosti može dostići puno veće brojke, nerijetko i dvoznamenkaste.

Jedno od obilježja Meksika je visok prirast stanovništva koji izravno dovodi do smanjenih mogućnosti zapošljavanja, s obzirom da se stanovništvo ne može u dovoljnoj mjeri ekonomski aktivirati. Broj stanovnika Meksika u 2015. godini narastao je preko 127 milijuna, što je skoro 25 milijuna više nego 2000. godine, odnosno porast od gotovo 25% u razdoblju od 15 godina. Porast broja stanovnika u Meksiku nakon 2000. godine prikazuje Graf 11.

Graf 11. Broj stanovnika Meksika od 2000. do 2015. godine

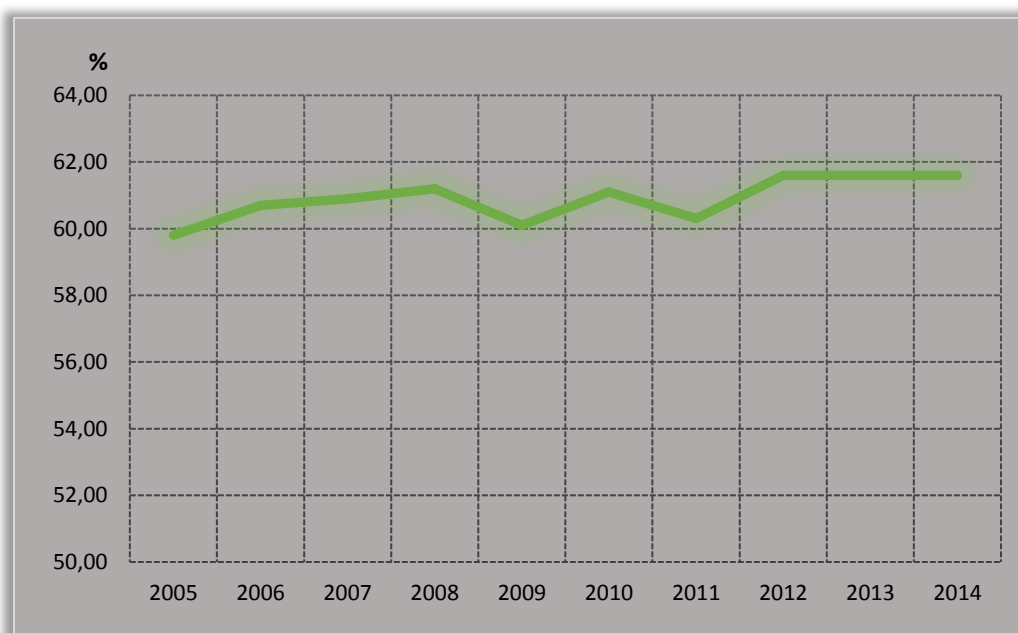

Izvor: TheGlobalEconomy.com,

http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/Population_size/, (23.11.2016.)

Kad se govori o nezaposlenosti u Meksiku, svakako treba uzeti u obzir i stopu participacije radne snage koja pokazuje koliki je dio radno sposobnog stanovništva aktivan na tržištu rada. Stopa participacije radne snage mjeri udio radne snage u ukupnom radno sposobnom stanovništvu, koje obuhvaća sve starije od 15 i mlađe od 65 godina starosti. Nezaposleni koji su odustali od traženja posla pa se ne vode u evidenciji nezaposlenih, nisu dio radne snage. Kretanje stopa participacije radne snage u Meksiku od 2005. do 2014. godine prikazano je slijedećim grafičkim prikazom.

Graf 12. Stopa participacije radne snage u Meksiku, u razdoblju od 2005. do 2014. godine

Izvor: TheGlobalEconomy.com,

http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/Labor_force_participation/, (23.11.2016.)

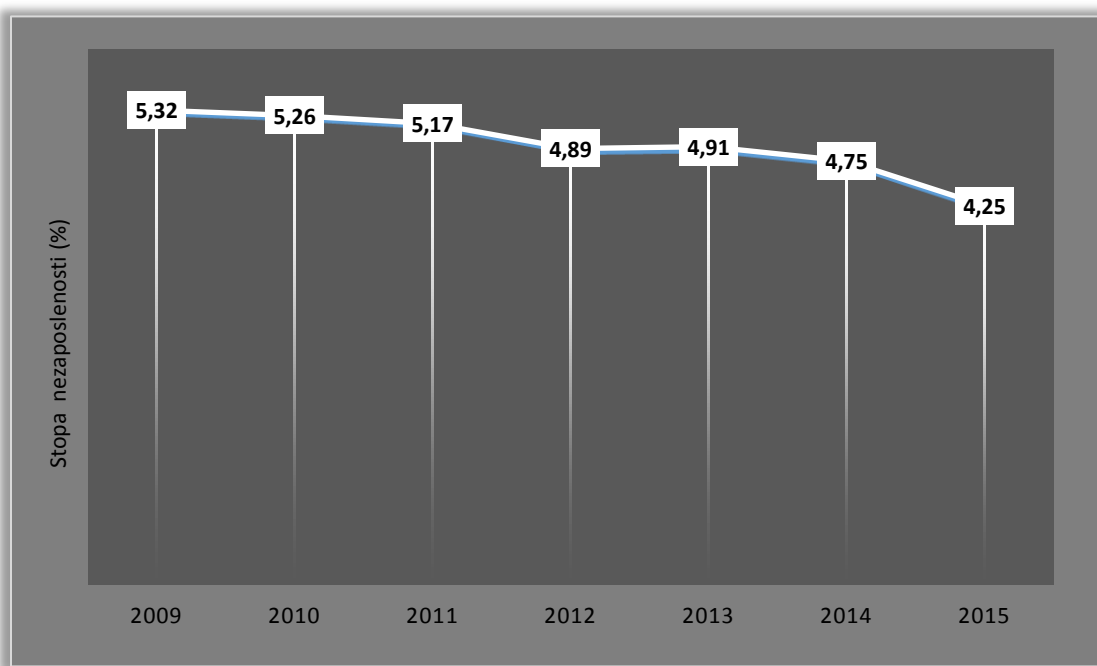
Prosječna stopa participacije radne snage u Meksiku u promatranom razdoblju iznosila je 60,81%, dosegnuvši najvišu vrijednost od 61,60 % u 2012. godini.

Meksička stopa participacije, koja je dosta ispod prosjeka razvijenih zemalja, ukazuje na prilično veliki postotak radno sposobnog stanovništva koje ne sudjeluje na tržištu rada, što doprinosi tome da je službena stopa nezaposlenosti prilično mala. Meksiko je jedna od zemalja koja nema osiguranje za slučaj nezaposlenosti, pa je i to jedan od razloga da mnogi nezaposleni nisu u

evidenciji onih koji traže posao. Također se procjenjuje da je oko 5 milijuna radno sposobnih odraslih Meksikanaca ilegalno imigriralo u SAD i nisu aktivni na meksičkom tržištu rada, a kad bi bili uključeni stopa nezaposlenosti mogla bi narasti do 13%.⁵³

Prosječna stopa nezaposlenosti Meksika u posljednjih 20 godina iznosi oko 3,82%, a najviša je bila u 2009. godini kada je iznosila 5,32%. Kretanje godišnje stope nezaposlenosti u Meksiku od 2009. do 2015. godine prikazano je u grafu 13. Vidljivo je da nakon 2009. godine stopa nezaposlenosti lagano pada iako je još uvijek nešto veća od prosjeka za posljednjih dvadeset godina.

Graf 13. Godišnja stopa nezaposlenosti Meksika, u razdoblju od 2009. do 2015. godine

Izvor: Statista: *Mexico: Unemployment rate from 2010 to 2020*,

<https://www.statista.com/statistics/263702/unemployment-rate-in-mexico/>, (25.11.2016.)

Stopa nezaposlenosti u Meksiku znatno je manja nego u ostalim zemljama Latinske Amerike, SAD-a, EU i velikog dijela Azije, ali ipak sve više uznemiruje. Dvostruko viša stopa nezaposlenosti među mladima nego među starijima od 24 godine te najviša stopa nezaposlenosti

⁵³ Carr, M.: *Illegal Immigration Helps Mexico Maintain Low Unemployment*, <http://www.newsmax.com/>, (27.11.2016.)

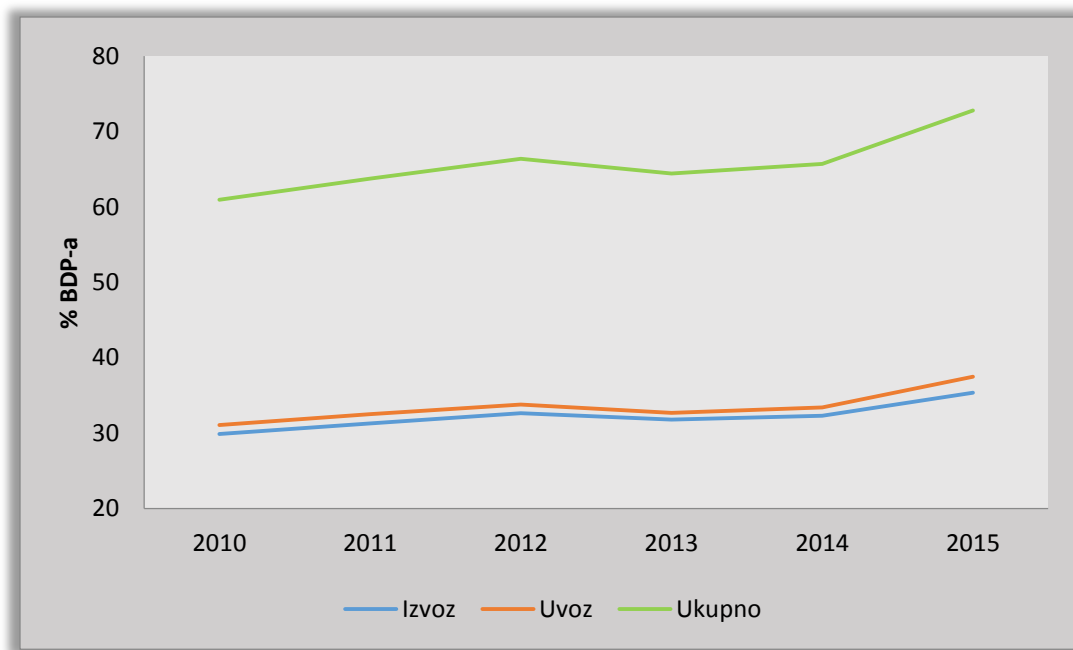
prisutna među više obrazovanim stručnjacima, ukazuju na to da Meksiko ipak ne može stvoriti dovoljno radnih mjesta, s obzirom na potražnju.

Iako stopa nezaposlenosti u Meksiku statistički gledano nije velika, nezaposlenost u Meksiku predstavlja veliki problem koji se ponajprije očituje u izuzetnom rastu sive ekonomije, u kojoj na neki način sudjeluje otprilike 60% stanovništva Meksika.⁵⁴

4.4. Vanjskotrgovinska razmjena

Vanjskotrgovinska razmjena vrlo je bitna za razvoj nacionalnog gospodarstva. Gospodarstvo koje se uključuje u međunarodnu trgovinu dobara i kapitala naziva se otvorenim gospodarstvom, a kao mjera otvorenosti uzima se omjer izvoza ili uvoza neke zemlje i njezinog BDP-a.

Graf 14. Udio uvoza i izvoza Meksika u BDP-u Meksika

Izvor: TheGlobalEconomy.com,

<http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/>, (01.12.2016.)

⁵⁴ Vanham, P.: *Top 10 things to know about the Mexican economy*, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/agenda/2015/05/top-10-things-to-know-about-the-mexican-economy/>, (22.12.2016.)

Gospodarstvo Meksika je izuzetno otvoreno gospodarstvo, u 2015. godini veličina izvoz roba i usluga u Meksiku iznosila je 35,34% veličine meksičkog BDP-a, dok je veličina uvoza iznosila 37,46% BDP-a, odnosno veličina ukupnog izvoza i uvoza je iznosila 72,8% veličine meksičkog BDP-a. Veličina izvoza i uvoza Meksika u odnosu na BDP Meksika prikazana je u grafu 14.

Iz grafičkog prikaza se vidi da su vrijednosti uvoza i izvoza Meksika u posljednjih 5 godina konstantno iznad 30%, odnosno vrijednost ukupne trgovine iznad 60% veličine meksičkog BDP-a. Također se može primijetiti da se krivulje vrijednosti uvoza i izvoza kreću prilično paralelno, odnosno svake godine rastu ili padaju za gotovo isti postotak.

Izvoz i uvoz roba i usluga obuhvaćaju sve transakcije koje uključuju promjenu vlasništva robe i usluga između rezidenata jedne zemlje i ostatka svijeta. Uvoz robe i usluga predstavlja vrijednost svih dobara i drugih tržišnih usluga zaprimljenih od ostatka svijeta.⁵⁵ Izvoz roba i usluga predstavlja vrijednost svih dobara i drugih tržišnih usluga posluženih ostatku svijeta.⁵⁶ Zemlja uvozi robu i usluge zato što ih ne može sama proizvesti u dovoljnim količinama ili na taj način postiže konkurentsku prednost, izvoz pak potiče rast domaće proizvodnje, donosi zaradu u stranoj valuti i pozitivno utječe na rast BDP-a.

Vanjskotrgovinska bilanca je sistematizirani prikaz ukupnog izvoza i uvoza robe i usluga određene zemlje tijekom određenog vremenskog razdoblja, obično jedne godine.⁵⁷ S obzirom na odnos između uvoza i izvoza vanjskotrgovinska bilanca može biti aktivna, pasivna ili uravnotežena. Aktivna bilanca podrazumijeva veći izvoz od uvoza, a pasivna bilanca veći uvoz od izvoza. Kada su uvoz i izvoz roba i usluga jednaki, kaže se da je vanjskotrgovinska bilanca uravnotežena.

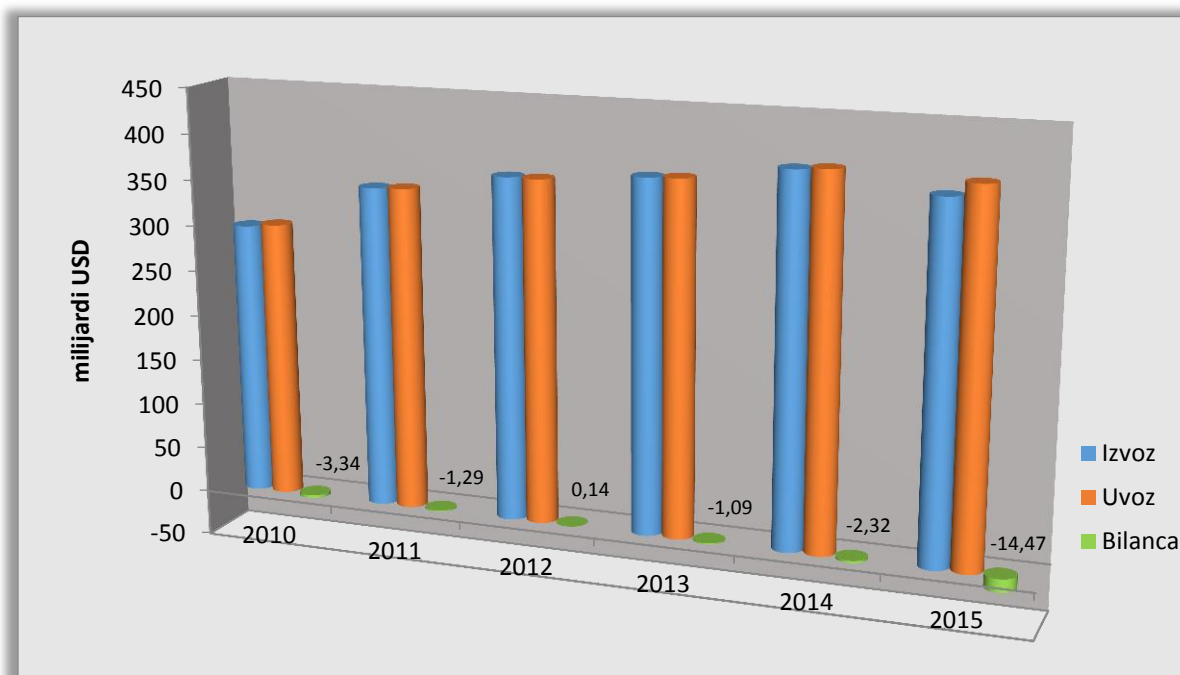
Prikaz ostvarene vanjskotrgovinske bilance Meksika u razdoblju od 2010. do 2015. godine dan je u Grafu 15.

⁵⁵ TheGlobalEconomy.com, <http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/Imports/>, (01.12.2016.)

⁵⁶ TheGlobalEconomy.com, <http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/Exports/>, (01.12.2016.)

⁵⁷ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, III. dopunjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2010., str. 326.

Graf 15. Vanjskotrgovinska bilanca Meksika, od 2010. do 2015. godine

Izvor: United Nations: *2015 International Trade Statistics Yearbook, Vol I, Trade by Country*, 2016., <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2015/ITSY2015VolI.pdf>, (01.12.2016.)

Grafički prikaz pokazuje da je do 2014. godine vanjsko trgovinska aktivnost Meksika u stalnom porastu, odnosno i izvoz i uvoz konstantno rastu. Vidljivo je da su uvoz i izvoz Meksika gotovo ujednačeni, odnosno može se reći da Meksiko bilježi uravnoteženu vanjskotrgovinsku bilancu. Vrijednost uvoza u svim godinama osim 2012. lagano premašuje vrijednost izvoza, ali se bilanca cijelo vrijeme kreće uglavnom ispod 1% vrijednosti ukupnog izvoza zemlje. U posljednjoj, 2015. godini, vrijednosti uvoza i izvoza su nešto manje nego u prethodnoj godini, a zabilježena je i znatnija pasivna bilanca (oko 4% ukupnog izvoza), vrijednost uvoza premašuje vrijednost izvoza za oko 14,5 milijardi dolara. Meksiko je u 2015. godini ostvario izvoz roba i usluga u vrijednosti od oko 380,60 milijardi USD, po čemu je na 13. mjestu u svijetu te uvoz roba i usluga u vrijednosti od oko 395,23 milijardi USD, po čemu je 12. u svijetu.⁵⁸

⁵⁸ globalEDGE: *Mexico: Trade Statistic*, <https://globaledge.msu.edu/countries/mexico/tradestats>, (01.12.2016.)

Glavni meksički trgovinski partneri su Sjedinjene Američke Države i Kanada, s kojima Meksiko ima sklopljen sporazum o slobodnoj trgovini, a od značajnijih tu su još Kina, Brazil, Kolumbija, Njemačka, Japan, Južna Koreja i Španjolska. Deset najvećih trgovinskih partnera Meksika po vrijednosti uvoza i izvoza dobara i usluga prikazano je u tablici 1.

Tablica 1. 10 najvećih po vrijednosti trgovinskih partnera Meksika u 2015. godini

IZVOZ			UVOZ	
zemlja	USD		zemlja	USD
SAD	309.213.074.619	1	SAD	187.301.416.336
Kanada	10.544.636.884	2	Kina	69.987.806.696
Kina	4.873.149.273	3	Japan	17.368.173.343
Brazil	3.798.897.348	4	Južna Koreja	14.618.851.023
Kolumbija	3.668.050.539	5	Njemačka	13.974.715.875
Njemačka	3.507.894.389	6	Kanada	9.947.931.758
Španjolska	3.350.071.944	7	Malezija	7.463.151.583
Japan	3.017.433.575	8	Italija	5.061.646.994
Južna Koreja	2.770.047.172	9	Tajland	4.957.934.608
Francuska	2.126.829.759	10	Brazil	4.622.107.445

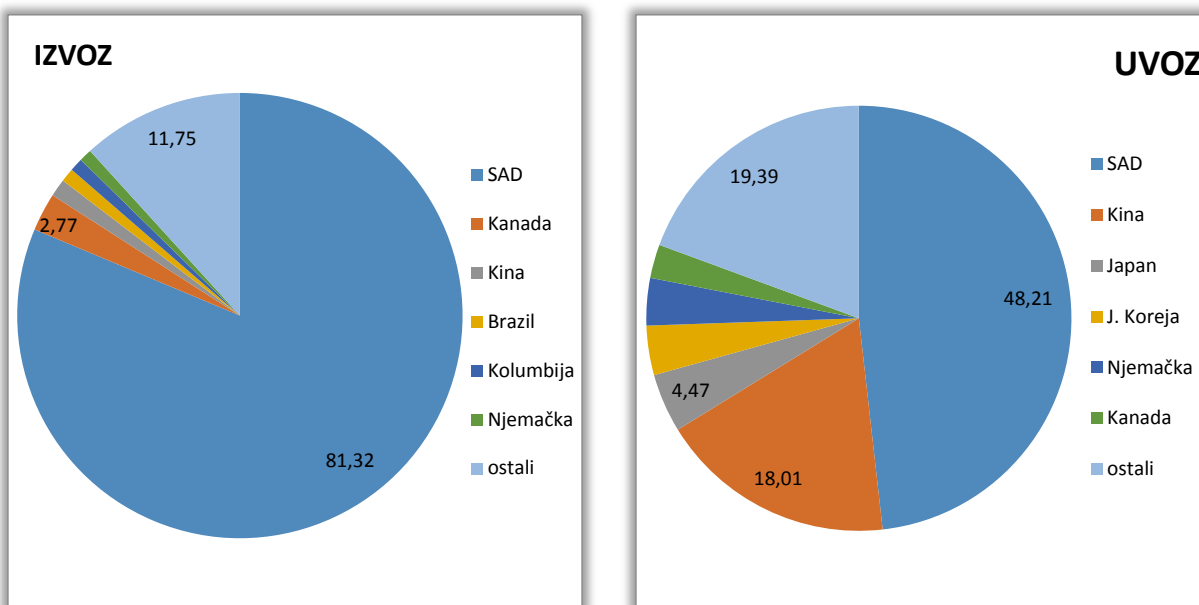
Izvor: globalEDGE: *Mexico: Trade Statistic*,

<https://globaledege.msu.edu/countries/mexico/tradestats>, (01.12.2016.)

Većinu izvoza, oko 309,2 milijardi USD, Meksiko je ostvario je u Sjedinjene Američke Države, a zatim slijede Kanada, sa oko 10,5 milijardi USD i Kina sa oko 4,9 milijardi USD. Više od 3 milijarde USD izvoza u 2015. godini, ostvareno je i u Brazil, Kolumbiju, Njemačku, Španjolsku i Japan. Većina uvoza, u vrijednosti oko 187,3 milijardi USD, ostvarena je iz Sjedinjenih Američkih Država, a zatim slijedi Kina sa oko 70 milijardi USD. Više od 10 milijardi USD uvoza u 2015. godini, ostvareno je iz Japana, Južne Koreje i Njemačke. Izrazito pozitivnu trgovinsku bilancu Meksiko ima sa SAD-om, a izrazito negativnu sa Kinom.

Od većih trgovinskih partnera, pozitivnu bilancu ima još s Kanadom i Kolumbijom, a negativnu s Japanom, J. Korejom i Njemačkom. Udio najvećih trgovinskih partnera Meksika u ukupnom uvozu i izvozu Meksika u 2015. godini prikazan je Grafom 16.

Graf 16. Udio najvećih trgovinskih partnera u ukupnom uvozu i izvozu Meksika u 2015. godini

Izvor: globalEDGE: *Mexico: Trade Statistic*,

<https://globaledege.msu.edu/countries/mexico/tradestats>, (01.12.2016.)

Daleko najveći meksički trgovinski partner su SAD, sa 81,32% u ukupnoj vrijednosti meksičkog izvozu te 48,21% u ukupnoj vrijednosti meksičkog uvoza. Značajan udio u meksičkom uvozu imaju i Kina (18%), Japan (4,5%), J. Koreja (3,8%) i Njemačka (3,6%) iz kojih Meksiko uglavnom uvozi elektroničke komponente, auto dijelove i strojeve za Maquiladora industriju.

Glavni izvozni proizvodi Meksika su industrijski proizvodi te nafta i naftni derivati, a najviše se uvozi različita elektronička oprema, strojevi i strojna oprema te dijelovi za motorna vozila.

Tablica 2. **10 vrijednosno najzastupljenijih grupa proizvoda u vanjskotrgovinskoj razmjeni Meksika u 2015. godini**

IZVOZ			UVOZ		
Grupa proizvoda	Milijardi USD	% ukupnog izvoza	Grupa proizvoda	Milijardi USD	% ukupnog izvoza
Motorna vozila i dijelovi	90,4	23,7	Elektronička oprema	85,4	21,6
Elektronička oprema	81,2	21,3	Strojevi i oprema	67,7	17,1
Strojevi i oprema	58,9	15,5	Motorna vozila i dijelovi	37,3	9,4
Nafta i mineralna goriva	22,8	6,0	Nafta i mineralna goriva	26,5	6,7
Medicinska, tehnička oprema	15,2	4,0	Plastika	22,3	5,6
Namještaj	9,9	2,6	Medicinska, tehnička oprema	15,0	3,8
Plastika	8,3	2,2	Željezo i čelik	9,4	2,4
Drago kamenje i plemeniti metali	7,1	1,9	Željezni i čelični proizvodi	9,4	2,4
Željezni i čelični proizvodi	5,7	1,5	Organska kemija	8,1	2,0
Povrće	5,6	1,5	Guma	6,6	1,7

Izvor: World'sTop Exports:

Mexico's Top 10 Exports, <http://www.worldstopexports.com/mexicos-top-exports/> i
Mexico's Top 10 Imports, <http://www.worldstopexports.com/mexicos-top-10-imports/>,
 (09.12.2016.)

Industrijski proizvodi čine oko 80% meksičkog izvoza, od čega automobili čine oko 24% ukupnih isporuka, elektronička oprema oko 21%, a strojevi i oprema oko 15%. Što se pak tiče meksičkog uvoza i tu dominiraju elektronička oprema sa 21,6%, strojevi i strojna oprema sa oko 17% te motorna vozila i dijelovi sa oko 9%. Vidljivo je da su iste grupe proizvoda vrijednosno najzastupljenije i u slučaju izvoza i u slučaju uvoza. Najveći razlog tome je meksička prerađivačka industrija, uglavnom industrijska proizvodna postrojenja u sastavu Maquilladora industrije, koja uvoze materijal, sastavne dijelove, strojeve i opremu, a zatim proizvedu i izvoze gotove proizvode.

4.5. Izravna strana ulaganja

Izravna strana ulaganja, u najširem smislu, podrazumijevaju sve vrste ulaganja stranih pravnih i fizičkih osoba u gospodarske djelatnosti neke zemlje.⁵⁹ Izravna strana ulaganja provode se ulaganjem u potpuno novi pogon ili djelatnost i preuzimanjem ili spajanjem domaćeg poduzeća s postojećom tvrtkom u inozemstvu.

Za zemlju primatelja predstavljaju važan poticaj, izravno utječu na gospodarski rast, povećanje ukupnih investicija u zemlji, povećanje izvoza, povećanje zaposlenosti, prijenos znanja, tehnologije i upravljačkih vještina te punjenje državnog proračuna kroz poreze i doprinose. Za zemlju primatelja vrlo je važna činjenica da se ulazna inozemna izravna ulaganja ne uključuju u inozemni dug zemlje.⁶⁰

Meksiko je jedna od najotvorenijih zemalja u svijetu za izravna strana ulaganja. Prema izvješću UNCTAD za 2015. godinu, Meksiko je deseti najveći primatelj izravnih stranih ulaganja u svijetu.⁶¹ Prema podacima Svjetske Banke, u 2015. godini izravna strana ulaganja u meksičko gospodarstvo iznosila su oko 32 milijarde američkih dolara.

Vrijednost izravnih stranih ulaganja u meksičko gospodarstvo u razdoblju od 2010. do 2015. godine prikazana je u Tablici 3. Izravna strana ulaganja u meksičko gospodarstvo u promatranom razdoblju kretala su se od 20 do 32 milijarde američkih dolara godišnje, odnosno između 1,7% i 3,7 % bruto domaćeg proizvoda. Najviše izravnih stranih investicija Meksiko je primio u 2013. godini, kada su iznosile skoro 47 milijardi američkih dolara. U 2014. godini vrijednost izravnih stranih ulaganja bila je oko 27 milijardi dolara, a u 2015. godini opet je zabilježen veći iznos stranih ulaganja nego u prethodnoj godini, a iznosila su preko 32 milijarde dolara, odnosno oko 2,8% vrijednosti nacionalnog BDP-a.

⁵⁹ Bilas, V.; Franc, S.: *Uloga inozemnih izravnih ulaganja i načini poticanja*, EFZG, Zagreb, 2007., str. 4.

⁶⁰ Ibidem, str. 6.

⁶¹ UNCTAD: *World Investment Report 2015, Reforming International Investment Governance*, 2015., http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf, (12.12.2016.)

Tablica 3. Izravna strana ulaganja u Meksičko gospodarstvo od 2010. do 2015. godine

IZRAVNA STRANA ULAGANJA U MEKSIČKO GOSPODARSTVO		
godina	milijardi USD	% BDP-a
2010	26,46	2,5
2011	24,55	2,0
2012	20,55	1,7
2013	46,9	3,7
2014	26,95	2,1
2015	32,06	2,8

Izvor: The World Bank,

<http://data.worldbank.org/country/mexico?view=chart>, (12.12.2016.)

Najviše izravnih stranih ulaganja dolazi iz SAD-a, Španjolske i Kanade, a slijede Nizozemska, Njemačka, Japan, Belgija i Francuska. Područja koja primaju najviše stranih investicija su uglavnom gradovi uz granicu sa Sjedinjenim Američkim Državama, gdje su smještena industrijska postrojenja, kao i glavni grad. Zahvaljujući turističkoj privlačnosti, značajna strana ulaganja prima i poluotok Yucatan. Najviše stranih ulaganja primaju financijski sektor, automobilska i elektronička industrija te energetska sektor.⁶² Gotovo pola svih direktnih stranih ulaganja uloženo je u prerađivačku industriju, a u 2015. godini posebno značajna su bila ulaganja u zrakoplovni sektor.

Motivi zemalja davatelja inozemnih izravnih ulaganja su zemljopisni položaj Meksika, povlašteni pristup američkom tržištu, veličina domaćeg tržišta, raznolikost i dostupnost prirodnih resursa, niski proizvodni troškovi, niski troškovi rada, otvorenost gospodarstva i predvidivo i stabilno poslovno okruženje.

Meksička vlada je stvorila otvoreno i sigurno okruženje za strane ulagače, te im omogućila da upravljaju sigurnošću njihova poslovanja. Meksiko je sklopio 25 promotivnih i uzajamnih sporazuma za zaštitu ulaganja sa različitim državama. U postupku je primanja u članstvo agencije za multilateralno investicijsko osiguranje.

⁶² Santander Trade Portal: *Mexico: Foreign Investment*, <https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/mexico/foreign-investment>, (12.12.2016.)

Očekuje se da će pozitivne strukturne reforme koje provodi aktualna vlada pokrenute u 2014. dodatno povećati priljev stranih ulaganja; energetski sektor je otvoren stranim tvrtkama, planira se znatan razvoj infrastrukture, posebice aerodroma, znatna ulaganja u eksploataciju ugljikovodika te stvaranje novih industrijskih centara, što bi moglo privući strane investitore.⁶³

4.5.1. Doznake iz inozemstva

Vitalnu ulogu u meksičkom gospodarstvu, kao priljev stranog kapitala, imaju i osobne doznake iz inozemstva (eng. remittances), novac koji radnici migranti šalju kući. Doznake iz inozemstva su, uz naftu i turizam, jedan od tri najveća izvora stranih novčanih sredstava za Meksiko. Doznake imaju najveće značenje za siromašne južne meksičke države, gdje se na taj način većim dijelom ili čak u potpunosti pokrivaju osnovni troškovi života i stanovanja.

Meksički iseljenici su među najvećim pošiljateljima doznaka u svijetu te oko 20% meksičkog stanovništva redovito prima financijsku pomoć od radnika u inozemstvu.

Tablica 4. **Osobne doznake radnika iz inozemstva u Meksiko, od 2010. do 2015. godine**

DOZNAKE IZ INOZEMSTVA U MEKSIKO		
godina	milijardi USD	% BDP-a
2010	21,30	2,10
2011	22,80	2,01
2012	22,44	1,97
2013	22,30	1,86
2014	23,65	1,88
2015	24,78	2,29

Izvor: TheGlobalEconomy.com,

<http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/Remittances/>, (20.12.2016.)

⁶³ Ibidem

Prema podacima meksičke središnje banke, Meksikanci koji rade u inozemstvu su u 2015. godini poslali oko 24,8 milijardi američkih dolara u zemlju, što čini oko 2,3% meksičkog BDP-a u toj godini. Zabilježen je porast od 4,75 % u odnosu na 2014. godinu kad je u zemlju stiglo doznaka oko 23,6 milijardi USD. To je prvi puta od kad ih je Meksička Banka počela pratiti, da su osobne doznake u Meksiku, kao izvor stranih prihoda, premašile prihode od prodaje nafte.⁶⁴

Izvor gotovo svih meksičkih doznaka iz inozemstva su Sjedinjene Američke Države, u kojima legalno živi oko 12 milijuna Meksikanaca.

⁶⁴ *Mexico Got More Money from Remittances Than from Oil Revenues in 2015*, NBC News, <http://www.nbcnews.com/news/latino/mexico-got-more-money-remittances-oil-revenues-2015-n510346>, (20.12.2016.)

5. POKRETAČKE SNAGE MEKSIČKOG GOSPODARSTVA

Meksičko gospodarstvo u posljednjih nekoliko godina dobro napreduje u odnosu na druga najveća latinoamerička gospodarstva, uglavnom zahvaljujući uspješnom proizvodnom sektoru, odnosno prerađivačkoj industriji. Za razliku od Brazila i Argentine čiji proizvodni sektori su klonuli, industrijski sektor Meksika i dalje ostvaruje solidan rast, usprkos niskim cijenama nafte na svjetskom tržištu koje mu kao 10. svjetskom proizvođaču nafte ne idu u prilog, ponajprije zahvaljujući ostvarenjima industrijskog sektora u proizvodnji gotovih proizvoda za izvoz, posebice u SAD. Temelj takvog gospodarskog rasta Meksika je izuzetno otvorena gospodarska politika te posljedično visoka povezanost i integracija s američkim tržištem.

Meksiko ima mnogo osobina koje ga čine idealnom lokacijom za poslovanje, posebno njegov strateški položaj u blizini SAD-a, Kanade i Latinske Amerike, znatna ulaganja meksičke vlade u infrastrukturu i obrazovanje, vješta i jeftina radna snaga i visoka produktivnost rada te kulturne sličnosti koje poslovanje tamo čine jednostavnijim (za razliku od npr. Kine). Sve ovo osobito dolazi do izražaja prilikom poslovanja u sklopu Maquiladora industrije u okviru koje se odvija 90 % meksičke prerađivačke industrije, a koja je počela intenzivno rasti otvaranjem meksičkog gospodarstva.

5.1. Otvorenost meksičkog gospodarstva

Meksička gospodarska politika usmjerena je ka otvorenim tržištima, slobodnoj trgovini i deregulaciji, pa Meksiko danas ima jedno od najotvorenijih gospodarstava u svijetu. Osim što je vrijednost meksičke vanjskotrgovinske razmjene stalno u porastu i što je Meksiko jedan od deset najvećih primatelja stranih investicija u svijetu, meksičkom gospodarstvu zamah daje i otvorenost na tržištu faktora proizvodnje, s obzirom da mnoge multinacionalne kompanije imaju svoje pogone tamo.

Otvorenost gospodarstva ima tri različite dimenzije:⁶⁵

- Otvorenost na tržištu dobara – mogućnost potrošača i proizvođača da biraju između domaćih dobara i inozemnih dobara.
- Otvorenost na financijskim tržištima – mogućnost financijskih investitora da biraju između domaće imovine i inozemne imovine.
- Otvorenost na tržištu faktora proizvodnje – mogućnost poduzeća da biraju gdje će locirati svoju proizvodnju, kao i mogućnost radnika da izaberu gdje će raditi.

Može se ustvrditi da otvorenost nacionalnih granica i gospodarska suradnja čine ključni čimbenik rasta BDP-a i zaposlenosti u današnjem svijetu, meke granice znače veću protočnost roba, usluga i faktora proizvodnje, što izravno potiče gospodarski rast i razvoj. To također podrazumijeva i stvaranje boljih uvjeta za slabije razvijene zemlje i regije, osobito kroz veći priljev stranih investicija i veću dostupnost suvremene tehnologije nužne za rast proizvodnosti.

Promicanje gospodarskog rasta u otvorenom gospodarstvu uključuje osiguravanje uvjeta za privlačno poslovanje i za domaće i strane ulagače koji imaju širok spektar mogućnosti u investiranje u svjetskom gospodarstvu. Konačni su ciljevi politike visoke stope štednje i investicija u proizvodne kanale te osiguranje da poduzeća koriste najbolje tehnike. Postizanje tih ciljeva uključuje uspostavljanje stabilne makroekonomske klime, jamstvo pouzdanih prava vlasništva za materijalne investicije, kao i za intelektualno vlasništvo, osiguranje konvertibilnosti tečaja koje ulagačima omogućuje da svoje dobiti ponesu kući te održavanje povjerenja u političku i ekonomsku stabilnost zemlje.⁶⁶

Današnje otvoreno gospodarstvo Meksika je rezultat niza gospodarskih i političkih reformi i liberalizacije gospodarstva, s kojom se krenulo 80-ih godina prošlog stoljeća, a neke su reforme u tijeku i danas. Nakon što se krenulo s liberalizacijom gospodarstva sklopljeni su brojni sporazumi o slobodnoj trgovini s mnogim zemljama diljem svijeta, a na taj način su došle do izražaja i sve pogodnosti poslovanja u sklopu Maquiladora industrije čime je ista dobila i dobiva na značaju.

⁶⁵ Blanchard, O.: *Makroekonomija*, 5. izdanje, MATE, Zagreb, 2011., str. 377.

⁶⁶ Samuelson, P. A.; Nordhaus, W. D.: *Ekonomija*, 19. izdanje, MATE, Zagreb, 2011., str. 580.

Tijekom 1980-ih i početkom 1990-ih, Meksiko je, suočen sa visokom inflacijom i dužničkom krizom, bio primoran provesti niz političkih i ekonomskih reformi kojima je umanjen utjecaj države na gospodarstvo, pretvarajući Meksiko iz zatvorenog ekonomskog i političkog sustava u izvozno orijentirano industrijsko gospodarstvo. Pokrenuta je opsežna liberalizacija gospodarstva usmjerena na trgovinu i strane investicije, deregulaciju izravnih stranih ulaganja i privatizaciju, a sve je kulminiralo Sjevernoameričkim sporazumom o slobodnoj trgovini. Ekonomska uloga države smanjena je rasprodajom velikih državnih poduzeća i potpunom deregulacijom glavnih sektora gospodarstva, kao što su transport, telekomunikacije i financijske institucije. Proces je također uključivao otvaranje gospodarstva stranim tvrtkama kako bi se omogućilo dotok stranog kapitala, ukidanje ili znatno smanjenje carina i postupno uklanjanje uvoznih ograničenja uz istodobno potenciranje izvozne politike, posebno kroz Maquiladora sektor. Kao rezultat toga, u kratkom je roku porasla trgovina između Meksika i SAD-a, a na granici dviju zemalja razvio se industrijski proizvodni pojas.

Počevši punopravnim članstvom u Općem sporazumu o carinama i trgovini (GATT, danas WTO) 1986. godine, te pridruživanjem Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i stupanjem na snagu Sjevernoameričkog sporazuma o slobodnoj trgovini (NAFTA) 1994. godine, Meksiko je do danas potpisao više trgovinskih ugovora od bilo koje druge zemlje u svijetu.⁶⁷

Sadašnja vlada Meksika, na čelu koje je predsjednik Enrique Peña Nieto, pokrenula je niz novih gospodarskih reformi s dugoročnim ciljem poboljšanja konkurentnosti i rasta meksičkog gospodarstva. Ključne su reforme u području obrazovanja, tržišta rada, financijskog, telekomunikacijskog i energetske sektora, a činjenica da je proveden veći broj reformi istodobno omogućuje i dodatne koristi od njihove sinergije. Jedna od ključnih promjena je potpuno otvaranje energetske sektora, koji je zadnjih 75 godina bio monopol tvrtke u vlasništvu države, privatnim i vanjskim investitorima. Liberalizacijom energetske sektora omogućena su privatna ulaganja u istraživanje, razvoj, proizvodnju i maloprodaju nafte i derivata te privatna ulaganja u područjima električne energije i prirodnog plina. S obzirom na meksičke ogromne rezerve energije, to bi trebalo rezultirati znatnim povećanjem ulaganja i znatnim povećanjem proizvodnje u energetske sektoru.

⁶⁷ Oladipo, O.: *Does Trade Liberalization Cause Long Run Economic Growth in Mexico? An Empirical Investigation*, International Journal of Economics and Finance Vol. 3, No3, August 2011, str. 63. <http://ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article/view/8429>, (15.12.2016.)

5.2. Ugovori o slobodnoj trgovini

Jedan od ključnih pokretača gospodarskog rasta u Meksiku su brojni ugovori o slobodnoj trgovini, koje ima sklopljene sa velikim brojem država i koji su u potpunosti preobrazili njegovo gospodarstvo i industriju. Budući da je potpisao ugovore o trgovini sa zemljama na četiri kontinenta, Meksiko se pozicionirao kao izlaz na potencijalno tržište od preko milijardu potrošača i 60% svjetskog BDP-a.⁶⁸

Meksiko trenutno ima mrežu od 13 ugovora o slobodnoj trgovini s 45 različitih zemalja ili regija, 32 sporazuma o uzajamnom poticanju i zaštiti ulaganja sa 33 zemlje, 9 trgovinskih sporazuma u okviru Latinskoameričke udruge za integraciju (ALADI) te je u novije vrijeme postao potpisnik sporazuma o Trans-pacifičkom partnerstvu (TPP). Kao rezultat toga Meksiko ima pristup ka više od 60% svjetskog bruto domaćeg proizvoda.⁶⁹ Osim toga, Meksiko je aktivan član u multilateralnim i regionalnim trgovinskim organizacijama i forumima, kao što je Svjetska trgovinska organizacija (WTO), Azijsko-pacifička ekonomska suradnja (APEC), Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i ALADI.⁷⁰

Brojni ugovori o slobodnoj trgovini koje je sklopio tijekom posljednja dva desetljeća, učinili su da Meksiko postane država s jednom od najotvorenijih trgovinskih politika u svijetu s vrlo raširenim trgovinskim odnosima te se profilira kao platforma s koje tvrtke mogu izvoziti na bescarinskoj osnovi u sve krajeve svijeta. Pri tom se značajem ističe Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini - NAFTA, sporazum kojeg je Meksiko sklopio sa SAD-om i Kanadom, koji je prvi meksički sporazum o slobodnoj trgovini i koji je potpuno promijenio meksičko gospodarstvo. Nakon NAFTA-e Meksiko je sklopio sporazume i sa brojnim drugim zemljama, čime je postigao širinu i raznolikost trgovinskih odnosa te djelomično smanjio ovisnost i usmjerenost na američko gospodarstvo.

⁶⁸ ProMexico, Trade and Investment: *Trade Agreements*, <http://www.promexico.gob.mx/en/mx/tratados-comerciales>, (15.12.2016.)

⁶⁹ The Offshore Group: *Free trade agreements make manufacturing in Mexico prosperous*, <http://offshoregroup.com/2015/12/29/free-trade-agreements-make-manufacturing-in-mexico-prosperous/>, (15.12.2016.)

⁷⁰ ProMexico, Trade and Investment: *Trade Agreements*, <http://www.promexico.gob.mx/en/mx/tratados-comerciales>, (15.12.2016.)

Da bi se dobio pravi uvid u udio Meksika u globalnoj trgovini i njegovu vrijednost kao lokacije za proizvodnju i izvoz, korisno je poznavati svaki od sporazuma o slobodnoj trgovini u kojem sudjeluje. Pregled aktivnih sporazuma o slobodnoj trgovini u kojima Meksiko trenutno sudjeluje vidljiv je u Tablici 5.

Tablica 5. **Aktualni meksički sporazumi o slobodnoj trgovini**

Sporazum/Partneri	Datum potpisa	Stupio na snagu
NAFTA / Sjedinjene Američke Države, Kanada	Prosinac, 1992.	Siječanj, 1994.
Kolumbija	Lipanj, 1994.	Siječanj, 1995.
Europska Unija	Prosinac, 1997.	Listopad, 2000.
Čile	Travanj, 1998.	Kolovoz, 2000.
Izrael	Travanj, 2000.	Srpanj, 2001.
EFTA/ Island, Lihtenštajn, Švicarska i Norveška	Studenj, 2000.	Srpanj, 2001.
Urugvaj	Studenj, 2003.	Srpanj, 2004.
Japan	Rujan, 2004	Travanj, 2005.
Bolivija	Svibanj, 2010.	Lipanj, 2010.
Peru	Travanj, 2011.	Veljača, 2012.
Central America/ Nikaragva, El Salvador, Honduras, Kostarika i Gvatemala	Studenj, 2011.	Rujan, 2012.- Rujan, 2013.
Pacific Alliance/ Čile, Kolumbija i Peru	Veljača, 2014.	Svibanj, 2016.
Panama	Travanj, 2014.	Srpanj, 2015.
*Trans-Pacific Partnership/ SAD, Kanada, Čile, Peru, Australija, Japan, N.Zeland, Malezija, Singapur, Vijetnam, Bruneji	Veljača, 2016.	*još nije stupio na snagu

Izvor: SICE – Foreign Trade Information system,

http://www.sice.oas.org/ctyindex/MEX/MEXAgreements_e.asp, (20.12.2016.)

Iz tablice je vidljivo da Meksiko ima ugovorenu mrežu trgovinskih sporazuma koja se prostire praktički svim dijelovima svijeta. Kad stupi na snagu Trans-pacifičko Partnerstvo, Afrika će ostati jedini dio svijeta u kojem Meksiko neće imati sklopljen sporazum o slobodnoj trgovini.

Meksički ugovori o slobodnoj trgovini istaknuli su Meksiko kao konkurentno proizvodno odredište i tvrtke koje tu organiziraju svoje poslovanje ostvaruju financijske i strateške prednosti koje proizlaze iz državne liberalizirane trgovinske politike i pozitivnih odnosa Meksika sa zemljama diljem svijeta.

5.2.1. NAFTA- Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini

Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini (North American Free Trade Agreement - NAFTA) potpisan je 17. prosinca 1992. godine, od strane predstavnika Kanade, Meksika i SAD-a, a na snagu je stupio 1. siječnja 1994. godine. Nastao je kao pokušaj da se prevladaju određeni problemi u trgovinskoj razmjeni zemalja članica, prvenstveno suzbijanje nelojalne konkurencije, usklađivanje carinskih stopa, određivanje temeljnih kvota robne razmjene itd., a osnovni cilj je bio povećanje opsega trgovine i ulaganja među zemljama članicama.

Glavni ciljevi uspostavljanja područja slobodne trgovine, definirani u prvom poglavlju Sporazuma u članku 102., bili su sljedeći:⁷¹

- a) uklanjanje zapreka trgovini i olakšavanje kretanja dobara i usluga preko granica između teritorija ugovornih strana
- b) promicanje uvjeta zdrave konkurencije na području slobodne trgovine
- c) značajno povećanje mogućnosti za ulaganja na područjima ugovornih strana
- d) osiguranje odgovarajuće i učinkovite zaštite i provedbe prava intelektualnog vlasništva na teritoriju svake ugovorne strane

⁷¹ The NAFTA Secretariat, <https://www.nafta-sec-alena.org/Home/Legal-Texts/North-American-Free-Trade-Agreement>, (15.12.2016.)

- e) stvaranje učinkovitih procedura za implementaciju i primjenu ovog sporazuma, u pogledu zajedničkog upravljanja i rješavanja sporova
- f) uspostavljanje okvira za daljnju trilateralnu, regionalnu i multilateralnu suradnju na proširenju i poboljšanju prednosti ovog sporazuma.

Glavni motiv za pristupanje Meksika zoni slobodne trgovine je bio ostvarivanje ekonomskog rasta i razvoja povećanjem direktnih inozemnih ulaganja i izvoza te stvaranje novih radnih mjesta i povećanje realnih plaća kroz razvoj industrije.

Jedan od ciljeva NAFTA-e je bio uklanjanje svih carinskih i znatno smanjenje bescarinskih zapreka trgovini među zemljama članicama pa je stupanjem na snagu sporazuma odmah ukinuto 60% carina, a tijekom prvih 10 godina sporazuma uklonjena je većina carina i ostalih zapreka trgovini. Danas Meksiko može uvoziti i izvoziti robu preko granice sa SAD-om bez ikakvih davanja i ograničenja pa se lako može zaključiti da je NAFTA poboljšala trgovinske odnose i dovela do povećanja obujma trgovine između te dvije zemlje, ali i do povećanja ovisnosti Meksika o gospodarskom stanju u SAD - u. Pod utjecajem NAFTA-e znatno su se povećala i ulaganja u meksičko gospodarstvo. Odredbe o stranim ulaganjima, koje su propisane u sklopu NAFTA-e, osigurale su stranim investitorima jednak tretman i zaštitu njihovih ulaganja te pomogle podizanju povjerenja investitora u ulaganja u Meksiko. Izvještaj Svjetske banke iz 2005. godine ustanovio je da se zahvaljujući NAFTA - i smanjila makroekonomska volatilnost u Meksiku te ističe da bi bez NAFTA-e dotok inozemnih izravnih investicija u Meksiko bio manji za 40%.⁷²

Nakon implementacije NAFTA-e zemlje članice dobile su mogućnost otvarati na području Meksika specijalizirane tvornice, montažna postrojenja, koje proizvode za izvoz u druge članice NAFTA-e, prvenstveno u SAD. Isto je značajno pridonijelo rastu industrije u Meksiku, posebno uvođenjem tehnoloških inovacija i učinkovitijih proizvodnih procesa te privlačenjem stranih ulaganja u taj dio industrije. Na taj je način gotovo polovica svih direktnih stranih ulaganja u Meksiko uložena u prerađivačku industriju.⁷³

⁷² Villarreal, M. A.: *NAFTA and the Mexican Economy*, Congressional Research Service, 2010., <https://fas.org/sgp/crs/row/RL34733.pdf>, (16.12.2016.)

⁷³ Villarreal, M. A., Fergusson, I. F.: *The North American Free Trade Agreement (NAFTA)*, Congressional Research Service, 2015., <https://fas.org/sgp/crs/row/R42965.pdf>, (16.12.2016.)

Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini najvažniji je sporazum o slobodnoj trgovini u kojem Meksiko sudjeluje i koji je potpuno promijenio meksičko gospodarstvo. Sporazum je ubrzao liberalizaciju trgovine koja je već bila u tijeku, te je pozitivno utjecao na jačanje gospodarskih veza između zemalja članica, stvaranje učinkovitijih proizvodnih procesa, povećanje dostupnosti robe široke potrošnje nižih cijena i poboljšanje životnog standarda i uvjeta rada. Od stupanja na snagu NAFTA-e, Meksiko je taj sporazum koristio kao predložak za ostale ugovore o slobodnoj trgovini koje je kasnije potpisao s drugim zemljama.

Iako neki ekonomisti smatraju da je NAFTA imala skroman učinak na meksičko gospodarstvo, brojne studije su utvrdile da je NAFTA, prvenstveno liberalizacijom trgovine, donijela značajne koristi Meksičkom gospodarstvu kao cjelini, ali te koristi nisu ravnomjerno raspoređene po cijeloj zemlji.⁷⁴

Osim za gospodarstva zemalja članica, NAFTA je značajan sporazum u svjetskim okvirima;^{75,76}

- Sporazumom NAFTA stvoreno je najveće područje slobodne trgovine na svijetu, koje uključuje više od 460 milijuna potrošača i čini jednu četvrtinu svjetskog gospodarstva.
- NAFTA je prvi sporazum o slobodnoj trgovini sklopljen između zemalja koje su na različitom stupnju razvoja (dvije zdrave razvijene zemlje i jedna u razvoju), koji je pokazao mogućnost ekonomske i političke suradnje između razvijenih i nerazvijenih zemalja od koje obje strane mogu imati koristi.
- To je najopsežniji sporazum o slobodnoj trgovini dogovoren u to vrijeme, koji je sadržavao nekoliko revolucionarnih odredbi i koji je pokrenuo novu generaciju trgovinskih sporazuma diljem svijeta.
- Sporazum je korišten kao model za niz novih sporazuma o slobodnoj trgovini te kao predložak za određene odredbe u multilateralnim trgovinskim pregovorima, utječući na pregovore u područjima kao što su pristup tržištu, zakon o podrijetlu, prava intelektualnog vlasništva, strana ulaganja, rješavanje sporova, radnička prava i zaštita okoliša.

⁷⁴ Ibidem

⁷⁵ Wood, C.: *Let's Build on 20 Years of NAFTA*, <http://businessroundtable.org/media/blog/lets-build-20-years-nafta>, (16.12.2016.)

⁷⁶ Villarreal, M. A.; Fergusson, I. F.: *The North American Free Trade Agreement (NAFTA)*, Congressional Research Service, 2015., <https://fas.org/sgp/crs/row/R42965.pdf>, (16.12.2016.)

5.3. Maquiladora industrija

Maquiladora je naziv za tvornice smještene u Meksiku koje su u vlasništvu stranih tvrtki i koje, danas u okviru IMMEX programa, proizvode uglavnom za izvoz u druge zemlje, ponajprije SAD. To su uglavnom montažna postrojenja koja uvoze materijale, komponente i opremu oslobođeno od plaćanja carina i poreza, u Meksiku vrše montažu i proizvodnju gotovih proizvoda, a zatim gotove proizvode izvoze u druge zemlje. Maquiladora tvornice posluju po povlaštenim poreznim i fiskalnim programima, koje utvrđuju i primjenjuju Meksiko i određena strana država, što se uglavnom odnosi na privremeni uvoz većine materijala i opreme za proizvodnju bez plaćanja carinskih i drugih davanja, plaćanje poreza samo na dodanu vrijednost te izvoz proizvedenih dobara, uglavnom u zemlju podrijetla, u točno definiranom vremenskom roku.

Najveći dio Maquiladora tvornica smješten je uz granicu Meksika sa Sjedinjenim Američkim Državama, a u novije vrijeme se sve više šire i u unutrašnjost zemlje. Maquiladora tvornice su u početku bile u vlasništvu uglavnom američkih tvrtki, dok danas svoja postrojenja u Meksiku imaju i tvrtke iz Europe i Azije.

Maquiladora program je pokrenut 1965. godine od strane meksičke vlade, kao sredstvo za privlačenje stranih investicija, povećanje izvoza i poticanje industrijalizacije te kao način da se smanji nezaposlenost duž granice sa SAD-om. U početku su to bile tvornice u vlasništvu američkih tvrtki koje su proizvodile za izvoz u SAD, a osim povoljnih poreznih i uvozno/izvoznih uvjeta, nudile su pristup vještoj i jeftinoj radnoj snazi.

Iako je Maquiladora industrija u početku u Meksiko dovela jednostavna postrojenja, prije svega za tekstilnu i industriju jednostavne elektronike te proizvodnju industrijskih proizvoda, program se nastavio razvijati i 1985. godine je postao najveći izvor deviza u Meksiku. Nakon uvođenja Sjevernoameričkog sporazuma o slobodnoj trgovini (NAFTA), Maquiladora industrija ubrzo je postala druga po veličini industrija u zemlji, iza naftne, s nekih 2.700 objekata koji su

zapošljavali više od 1,5 milijuna ljudi.⁷⁷ Meksička vlada je na taj rast odgovorila s uvođenjem nove infrastrukture i strateškog plana za bolje obrazovanje i osposobljavanje njenih građana pa se na prijelazu u 21. stoljeće, Maquiladora industrija u potpunosti pretvorila u sofisticiranu proizvodnu bazu za područje zrakoplovne, automobilske, industrije medicinskih uređaja, elektroničke, strojarske, industrije proizvoda široke potrošnje i industrije alternativne energije.

Jednu od ključnih uloga u razvoju Maquiladora sustava odigralo je sklapanje Sjevernoameričkog sporazuma o slobodnoj trgovini, koji je imao ogroman pozitivan utjecaj na Maquiladora industriju i proizvodnju u Meksiku, dopuštajući većini sirovina proizvedenih u Sjevernoj Americi protok preko granice bez carina. Tijekom prvih pet godina od stupanja NAFTA-e na snagu, Maquiladora industrija porasla je gotovo 86%.⁷⁸

Jedan od utjecaja NAFTA-e bilo je i širenje Maquiladora industrije u središnji dio Meksika, jer je do 1994. godine većina Maquiladora tvornica bilo smješteno uz granicu sa SAD-om, a već 2001. godine više od 20% Maquiladora industrije se proširilo u unutrašnjost.⁷⁹ Tako je u 2013. godini, unutrašnjost Meksika, osobito "Bajío" regija, koja uključuje Aguascalientes, Guanajuato i Queretaro, bila korisnik više stranih ulaganja nego bilo koji drugi dio Meksika, što se uglavnom može pripisati automobilskoj industriji, uz značajan doprinos zrakoplovne industrije.

Zakoni i propisi koji reguliraju Maquiladora industriju i meksičke izvozne programe reformirani su u više navrata, sa ciljem privlačenja i promicanja stranih ulaganja i uvođenja nove, specijalizirane tehnologije i znanja u zemlju, a 2006. godine uspostavljen je Program za promicanje prerađivačke industrije, Maquiladora industrije i izvoznih usluga IMMEX⁸⁰, koji je integrirao Maquiladora program i dotadašnje programe za promoviranje domaćeg izvoza. IMMEX program, službeno poznat i kao Maquiladora program, omogućuje stranim proizvođačima uvoz sirovina, komponenti, strojeva i opreme u Meksiko oslobođen od plaćanja carina i poreza, pod uvjetom da se 100% svih proizvedenih dobara izveze iz Meksika u zakonski

⁷⁷Maquila Reference: *Manufacturing in Mexico*, <http://www.maquilareference.com/category/manufacturing-in-mexico/>, (18.12.2016.)

⁷⁸Maquila Reference: *Manufacturing in Mexico*, <http://www.maquilareference.com/category/immex-maquiladora-program/nafta/>, (18.12.2016.)

⁷⁹Ibidem

⁸⁰IMMEX - Industria Manufacturera, Maquiladora y de Servicio de Exportacion

određenom roku.⁸¹ Program nudi mogućnost do 100% oslobađanja od važećih poreznih i carinskih obveza, poput poreza na dodanu vrijednost, posebnog poreza na proizvode i usluge (IEPS) te uvozno/izvoznih carina.

Da bi poslovale u okviru IMMEX programa, tvrtke moraju izravno ili neizravno proizvoditi robu koja se potom izvozi i moraju biti kao IMMEX prijavljene pri meksičkom Ministarstvu gospodarstva.⁸² Dozvoljena im je i prodaja na domaćem tržištu, ali u tom slučaju moraju platiti odgovarajuće carine i poreze.

Praktički od osnivanja, IMMEX Maquiladora industrija prometnula se u stratešku industriju na kojoj počiva dinamika meksičkog proizvodnog sektora. Osim u veličini ostvarenog izvoza, njena strateška vrijednost se ogledava i u količini dobivenih stranih investicija koje dalje generiraju zaposlenost i dohodak te diverzifikaciji meksičkog industrijskog sektora. Najznačajnije industrije u okviru IMMEX Maquiladora programa su automobilska industrija, zrakoplovna industrija, industrija medicinskih uređaja, elektronička industrija i industrija potrošačkih proizvoda, koje bilježe najveći rast, a slijede ih proizvodnja industrijskih proizvoda, industrija obnovljive energije, strojarska industrija, tekstilna industrija itd. Iako je rast Maquiladora industrije usporen u 2000-ima, kada su tvrtke selile proizvodnju u Kinu, ona nakon 2010. godine ponovno doživljava izuzetan rast i postaje jedna od najvažnijih i najproduktivnijih karika meksičkog gospodarstva.

Prema informacijama objavljenim u izdanju najeminentnije publikacije o industrijskoj trgovini u zemlji „Mexico Now“, Maquiladora industrija u tijeku kalendarske godine 2014., bilježi rast od 6%.⁸³ Rast Maquiladora industrije zabilježen je i u pogledu otvaranja novih radnih mjesta te porasta plaća i produktivnosti. U tom je razdoblju meksičko gospodarstvo u cjelini ostvarilo ukupno oko 700.000 novih radnih mjesta u formalnom privatnom sektoru, od čega je 150.000 ostvareno kao rezultat rasta Maquiladora industrije. Činjenica da je više od dvadeset posto novih radnih mjesta u formalnom sektoru otvoreno u izvoznom proizvodnom sektoru, pokazatelj je

⁸¹ NAPS: *A Comprehensive Guide to the IMMEX Program*, <http://www.napsintl.com/manufacturing-in-mexico/the-immex-program-manufacturing-in-mexico/>, (18.12.2016.)

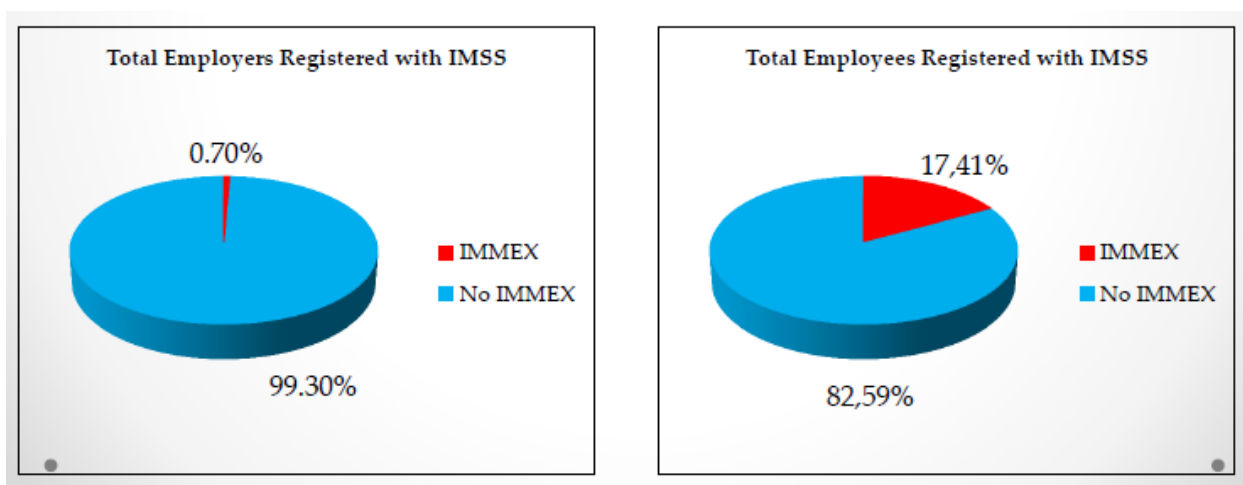
⁸² The Offshore Group: *What is IMMEX? A complete overview*, <https://insights.offshoregroup.com/what-is-immex>, (15.12.2016.)

⁸³ Grajeda, J.: *2014 numbers show that maquiladora industry growth continues*, <https://www.tecma.com/2014-maquiladora-industry-growth/>, (17.12.2016.)

važnosti uloge koju rast Maquiladora industrije igra u ukupnom gospodarskom boljitku i blagostanju u zemlji.⁸⁴

Indikativan je i podatak da je više od 17% od ukupnog broja formalnih radnih mjesta evidentiranih pri Meksičkom zavodu za socijalno osiguranje (IMSS⁸⁵) otvoreno u IMMEX industriji, dok iz iste dolazi manje od 1% ukupnog broja poslodavaca registriranih pri IMSS-u, što je prikazano Grafom 17.

Graf 17. Udio IMMEX poslodavaca i zaposlenika u evidenciji IMSS-a

Izvor: INDEKS: *The Maquiladora and Manufacturing for Export Industry in Mexico*,
September 2016., <http://www.ldfonline.org/Juan%20A%20Vazquez%20-%20INDEX.pdf>,
(18.12.2016.)

Osim rasta u područjima stvaranja radnih mjesta i plaća, Maquiladora industrija je u 2014. godini doživjela i porast produktivnosti. Brojke pokazuju da u razdoblju od dvanaest mjeseci rast Maquiladora industrije karakterizira povećanje koeficijenta izvoza po zaposleniku za dvadeset posto.⁸⁶ Taj porast količine izvoza po zaposleniku se može, jednim dijelom pripisati i jačanju udjela "lokalnog sadržaja" u završnim proizvodima koji se isporučuju izvan meksičkih granica.

⁸⁴ Ibidem

⁸⁵ IMSS -Instituto Mexicano del Seguro Social

⁸⁶ Grajeda, J.: *2014 numbers show that maquiladora industry growth continues*, <https://www.tecma.com/2014-maquiladora-industry-growth/>, (17.12.2016.)

U tome prednjači automobilska industrija, uključujući sve više industrijskih tvrtki u potpuno meksičkom vlasništvu u glavne industrijske opskrbne lance u zemlji, a isto se primjenjuje i u meksičkoj zrakoplovnoj, transportnoj i industriji kapitalnih dobara. Na taj se način pruža mogućnost nacionalnim dobavljačima da igraju važniju ulogu u rastu Maquiladora industrije i da ostvare značajniju korist od rasta iste.

Prema podacima IMMEX Maquiladora Nacionalne udruge, poznatije kao INDEX⁸⁷, iz 2016. godine, ova industrija ostvaruje sljedeće rezultate:⁸⁸

- bilježi 6154 registriranih tvrtki, od čega 82% u industrijskoj proizvodnji
- prisutna je u 24 meksičke države u raznolikim industrijskim sektorima
- predstavlja 64,65% meksičkog industrijskog izvoza
- predstavlja blizu 60% ukupnog meksičkog izvoza
- ostvaruje 241.825 milijardi USD izvoza godišnje
- ostvaruje višak od 57,231 milijardi USD u trgovinskoj bilanci
- ostvaruje 2.7 miliona izravnih radnih mjesta, od čega 89% u proizvodnoj industriji
- ostvaruje 17% formalnih radnih mjesta prijavljenih kod Meksičkog zavoda za socijalno osiguranje IMSS

Proizvodnja u Meksiku u okviru Maquiladora industrije i IMMEX programa nudi ogromne koristi proizvođačima, osobito onima koji prodaju na sjevernoameričkom tržištu. Maquiladora program nudi stranim tvrtkama učinkovitost i kvalitetu, pristup jeftinom radu, povoljne porezne olakšice i posebne uvozne/izvozne uvjete putem brojnih ugovora i sporazuma o slobodnoj trgovini sa zemljama širom svijeta. Kao rezultat toga, poslujući u sklopu Maquiladora industrije, tvrtka može uštedjeti novac i na poreznim i carinskim davanjima i na osnovnim troškovima proizvodnje.

⁸⁷ INDEX - National Maquiladora and Export Manufacturing Association

⁸⁸ INDEKS: *The Maquiladora and Manufacturing for Export Industry in Mexico*, September 2016., <http://www.ldfonline.org/Juan%20A%20Vazquez%20-%20INDEX.pdf>, (18.12.2016.)

5.4. Izazovi meksičkog gospodarstva

Iako meksičko gospodarstvo u novije vrijeme bilježi stalan rast, koji se temelji na otvorenoj gospodarskoj politici, brojnim trgovinskim sporazumima, pogodnostima poslovanja u sklopu Maguiladora industrije te povlaštenom pristupu američkom tržištu, meksičko gospodarstvo suočava i sa određenim izazovima i slabostima koje ugrožavaju njegov napredak i priječe veći rast.

Neki od najvećih izazova s kojima se suočava meksičko gospodarstvo su niske cijene nafte na svjetskom tržištu, velika ovisnost o američkom gospodarstvu i osjetljivost na događanja u istom, raširena i ukorijenjena korupcija u zemlji, visoka stopa kriminala i nasilja vezana uz trgovinu drogom, društveno-ekonomski i geografski neravnomjerna raspodjela bogatstva i visoka razina siromaštva, veliki udio nisko produktivne sive ekonomije te određene slabosti u obrazovanju i infrastrukturi.

Meksiko je gospodarstvo usko je vezano uz američko gospodarstvo, kako je već i obrazloženo u prethodnim poglavljima, te prati kretanje poslovnih ciklusa SAD-a. Preko 80% meksičkog izvoza i oko 50% uvoza odvija se sa SAD-om, iz SAD-a dolazi i oko 80% svih izravnih stranih ulaganja u meksičko gospodarstvo. Osim mnogih prednosti koje proizlaze iz te povezanosti, iz nje proizlaze i slabosti u vidu velike osjetljivosti na događanja u američkom gospodarstvu i američkoj politici. Izravne opskrbe linije između američkih i meksičkih proizvođača uzrokuju da se nedavne slabosti u američkoj industrijskoj proizvodnji prenose na meksičku prerađivačku industriju i meksički izvoz.⁸⁹ Na meksičko gospodarstvo negativno utječe i aktualno stezanje monetarne politike u Sjedinjenim Američkim Državama, a trenutno prilično veliku neizvjesnost u meksičko gospodarstvo unosi i neizvjesnost oko buduće američke politike.

Cijena nafte na svjetskom tržištu također je jedan od čimbenika koji značajno utječu na meksičko gospodarstvo. Meksička fiskalna pozicija je vrlo osjetljiva na cijene nafte, s obzirom da više od 30% javnih prihoda dolazi iz naftne industrije. Konstantno niske cijene nafte na svjetskom tržištu u razdoblju od 2013. do 2015. godine vršile su negativan pritisak na meksičko

⁸⁹The World Bank, <http://www.worldbank.org/en/country/mexico/overview>, (20.12.2016.)

gospodarstvo, tim više što mnoge druge gospodarske aktivnosti ovise o prihodima iz naftnog sektora.

Kako prihodi od nafte čine gotovo trećinu meksičkog proračuna, niska cijena nafte rezultira nekim fiskalnim ograničenjima te se negativno odražava na javnu potrošnju. Zbog manjka novca u proračunu uzrokovanog niskim cijenama nafte, neki su meksički ključni projekti u novije vrijeme stavljeni na čekanje, a neki su i otkazani.

Veliki problem za meksičko gospodarstvo, koji u određenoj mjeri izravno ugrožava gospodarski rast, predstavlja visoka stopa organiziranog kriminala i nasilja povezanog prvenstveno uz trgovinu narkoticima i djelovanje narkokartela. Iako realno Meksiko ima znatno nižu stopa nasilja nego mnoge druge zemlje Latinske Amerike, kriminal je jedno od glavnih sigurnosnih pitanja s kojima se gospodarski subjekti suočavaju pri širenju poslovanja u Meksiko. Visoka stopa nasilja negativno se odražava i na meksički turizam, jer zbog stalnog nasilja u mnogim meksičkim regijama određeni broj potencijalnih inozemnih posjetitelja odustaje od dolaska u Meksiko. Nisu zanemarivi ni resursi koje meksička vlada troši na borbu protiv kriminalnih organizacija.

Procjenjuje se da su sigurnosni rizici umanjili gospodarski rast Meksika u posljednjih nekoliko godina, za 1% do 1,5% godišnje.⁹⁰

Meksiko je poznat i kao zemlja koja se suočava sa značajnim problemima ukorijenjene korupcije, koja je djelomično vezana uz dugogodišnje poslovne monopole i neučinkovit pravosudni sustav. Vladavina prava i kontrola korupcije u Meksiku ispod je prosjeka Latinske Amerike. U prilog korupciji i nepotizmu u Meksiku ide i činjenica da političari ne mogu biti ponovno birani nakon što im istekne mandat pa su na taj način oslobođeni od trpljenja posljedica za svoje propuste i nedjela jer im novi mandat ne ovisi o rezultatima rada.

Rasprostranjena korupcija u svim slojevima društva ima vrlo negativan utjecaj na poslovno okruženje, a i otežava borbu protiv narkokartela. Gotovo petina poduzetnika misli da je korupcija

⁹⁰ Van der Molen, M.: *Country Report Mexico*, <https://economics.rabobank.com/publications/2013/june/country-report-mexico/>, (22.12.2016.)

glavna prepreka za poslovanje u Meksiku, tvrdi Svjetski ekonomski forum (WEF).⁹¹ Velika prisutnost korupcije potiče razne ilegalne aktivnosti, uključujući nepoštivanja poreznih zakona i regulatornih obveza, kao i sivu ekonomiju. Svjetska banka procjenjuje da zbog korupcije meksičko gospodarstvo gubi značajnih 9% bruto domaćeg proizvoda svake godine.⁹²

Izvještaj OECD za 2015. sugerira da će Meksiko morati donijeti odgovarajuće reforme za rješavanje problema kao što su percepcija korupcije, slaba administrativna vlast i manjkavo provođenje zakona, kako bi se ostvario potencijalni gospodarski rast.⁹³

Meksiko je također gospodarstvo s dubokim društveno ekonomskim i geografskim podjelama. Meksiko je zemlja OECD-a s drugim najvišim stupnjem ekonomske nejednakosti između bogatih i siromašnih, iza Čilea. Donjih 10% stanovništva na ljestvici dohotka raspolaže sa 1,36% resursa u zemlji, dok gornjih 10% posjeduje gotovo 36% resursa.⁹⁴ Najbogatijih 10% stanovništva u Meksiku zarađuje 20 puta više od najsiromašnijih 10%, dok je taj omjer u prosjeku 8 puta u drugim usporedivim zemljama OECD-a.⁹⁵

Prema Forbesovom popisu, u Meksiku ima 16 milijardera, a privatna bogatstva 16 najbogatijih ljudi u Meksiku u 2014. godini vrijedila su oko devet posto meksičkog BDP-a. Dok meksičkih top deset milijardera imaju kombinirano bogatstvo u vrijednosti od 135 milijardi američkih dolara, na drugom kraju spektra, Meksiko je dom 12 milijuna ljudi koji zarađuju manje od 2000 američkih dolara godišnje.⁹⁶ U posljednjih 15 godina ta nejednakost se samo povećava pa najbogatijih jedan posto meksičkog stanovništva sada zarađuje više od jedne petine ukupnih prihoda u zemlji, a oko polovice stanovništva u zemlji još uvijek živi ispod granice siromaštva.

⁹¹ KPMG: *Investment in Mexico 2015.*, str. 44, <http://mim.promexico.gob.mx/work/models/mim/Resource/121/1/images/082515-investment-in-mexico-2015.pdf>, (20.12.2016.)

⁹² Ibidem, str. 44

⁹³ Organization for Economic Cooperation and Development: *OECD Economic Surveys Mexico*, 2015., str. 4., <http://www.oecd.org/eco/surveys/Mexico-Overview-2015.pdf>, (22.12.2016.)

⁹⁴ Vanham, P.: *Top 10 things to know about the Mexican economy*, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/agenda/2015/05/top-10-things-to-know-about-the-mexican-economy/>, (22.12.2016.)

⁹⁵ Organization for Economic Cooperation and Development: *OECD Economic Surveys Mexico*, 2017., str. 26. <https://www.oecd.org/eco/surveys/Mexico-2017-OECD-economic-survey-overview.pdf>, (20.01.2017.)

⁹⁶ Parish Flannery, N.: *Will Mexico's Economy Finally Start To Grow In 2016?*, Forbes, <http://www.forbes.com/sites/nathanielparishflannery/2016/02/29/will-mexicos-economy-finally-start-to-grow-in-2016/>, (22.12.2016.)

Također je prisutna i velika geografski neravnomjerna raspodjela bogatstva, a razlika između visoko produktivnog modernog gospodarstva na sjeveru i centru Meksika i nisko produktivnog tradicionalnog gospodarstva na jugu zemlje se s vremenom još povećava.

Značajan utjecaj na siromaštvo meksičkog stanovništva ima siva ekonomija, dio gospodarstva u kojem je neformalno zaposleno gotovo 60% radne snage, koju obilježava slabo kvalificirana radna snaga, niska produktivnost, zastarjela tehnologija i niska primanja. Siva ekonomija zapošljava milijune radnika kojima uglavnom nisu dostupni stabilni prihodi, dobro obrazovanje, sveobuhvatna zdravstvena zaštita te pristupačne financijske usluge.⁹⁷ Uz sivu ekonomiju izravno je vezana i nejednakost među spolovima, s obzirom da su na lošim radnim mjestima sa slabom plaćom zaposlene najvećim dijelom žene.

Jedan od izazova meksičkog gospodarstva je i slabo obrazovanje, pogotovo na nižoj razini. Na višoj razini, stvari izgledaju prilično dobro i Meksiko proizvodi dovoljan broj visokoobrazovanih stručnjaka, čak više nego neke puno razvijenije zemlje. Problem je na nižoj razini, gdje se premalo ulaže u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje te motivaciju djece da ostanu u školi i nastave obrazovanje.⁹⁸ Jedan od problema obrazovnog sustava je i činjenica da je pristup kvalitetnom obrazovanju usko povezan s društveno-ekonomskim statusom obitelji. Nužno je provesti širu i dublju reformu obrazovnog sustava, koja će staviti težište na predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i dostupnost istoga svim slojevima društva te omogućiti bolji povrat uloženog u obrazovanje.

⁹⁷ Organization for Economic Cooperation and Development: *OECD Economic Surveys Mexico*, 2015., str. 6., <http://www.oecd.org/eco/surveys/Mexico-Overview-2015.pdf>, (22.12.2016.)

⁹⁸ Ibidem, str. 30.

6. ZAKLJUČAK

Sjedinjene Meksičke Države četrnaesta su po veličini zemlja u svijetu te se ubraja među petnaest najvećih svjetskih gospodarstava i drugo među zemljama Latinske Amerike prema veličini ostvarenog nominalnog BDP-a. Meksičko gospodarstvo ima sve osobine gospodarstava u nastajanju, a prema veličini BDP-a po stanovniku svrstava se među zemlje sa višim srednjim dohotkom.

Meksičko gospodarstvo temelji se na proizvodnji nafte i naftnih derivata, turizmu i vrlo razvijenoj industrijskoj proizvodnji za izvoz, a veliki značaj imaju i prirodna bogatstva. Vrlo važnu ulogu kao jedan od nekoliko najvećih izvora deviza imaju i doznake radnika iz inozemstva. Dominantan sektor u meksičkom gospodarstvu je uslužni sektor, pri čemu prednjače turizam i bankarstvo, dok najmanji udio u bruto domaćem proizvodu ima poljoprivredni sektor.

Analiza ekonomskih pokazatelja pokazuje da u razdoblju od 2010. do 2015. godine gospodarstvo Meksika konstantno raste, a očekuje se da se taj trend nastavi i dalje. Nominalni BDP u promatranom razdoblju stalno je rastao, osim u 2015. godini kad je zabilježen lagani pad uzrokovan dugotrajno niskim cijenama nafte na svjetskom tržištu. Stopa rasta realnog BDP-a, koja najrealnije odražava gospodarski rast, u promatranom razdoblju konstantno raste, a isti je slučaj i sa bruto domaćim proizvodom po stanovniku što ukazuje na poboljšanje općeg stanja u gospodarstvu. Prisutna je blaga ili puzeća inflacija koja stimulativno djeluje na gospodarski sustav, a koja je rezultat stabilne monetarne politike koju provodi Središnja Banka Meksika. Ukupna stopa nezaposlenosti u Meksiku statistički gledano nije velika, ali je najviša među mladima i više obrazovanima, te je prisutna prilično niska stopa participacije radne snage i veliki postotak stanovništva koje sudjeluje u sivoj ekonomiji.

Vanjsko trgovinska aktivnost Meksika u stalnom je porastu, a veličina ukupnog uvoza i izvoza iznosi preko 70% BDP-a. Vrijednosti izvoza i uvoza su gotovo ujednačene pa se može reći da Meksiko bilježi uravnoteženu vanjskotrgovinsku bilancu. Tek u 2015. godini je zabilježen nešto manji izvoz i znatnija negativna vanjskotrgovinska bilanca. Daleko najznačajniji meksički trgovinski partner su Sjedinjene Američke Države, sa najvećim udjelom i u meksičkom izvozu i uvozu, i sa kojima Meksiko ima izrazito pozitivnu trgovinsku bilancu. Iz SAD-a dolazi i najviše

izravnih stranih ulaganja u meksičko gospodarstvo, koje je jedan od najvećih primatelja izravnih stranih ulaganja u svijetu te su ona u 2015. godini iznosila gotovo 3% meksičkog BDP-a.

Iako je dominantni sektor u meksičkom gospodarstvu uslužni sektor, gospodarski rast u promatranom razdoblju ostvaren je zahvaljujući ostvarenjima industrijskog sektora i izvozu industrijskih proizvoda, prvenstveno u SAD. Industrijski rast zasniva se ponajprije na brzo rastućoj automobilskoj, zrakoplovnoj, elektroničkoj i industriji medicinske opreme, dok su prihodi od naftne industrije posljednjih godina u opadanju. Temelj takovog gospodarskog rasta je izuzetna otvorenost meksičkog gospodarstva, brojni ugovori o slobodnoj trgovini potpisani sa zemljama širom svijeta, povlašten pristup američkom tržištu te prednosti poslovanja u sklopu IMMEX Maguiladora programa. Praktički od osnivanja, Maquiladora industrija prometnula se u strateška industriju na kojoj počiva dinamika meksičkog proizvodnog sektora te postala jedna od najvažnijih i najproduktivnijih karika meksičkog gospodarstva. Razvoju i širenju Maquiladora industrije posebno je pridonijelo stupanje na snagu Sjevernoameričkog sporazuma o slobodnoj trgovini, nakon kojeg je Meksiko do danas sklopio više trgovinskih sporazuma od bilo koje druge zemlje u svijetu.

Usprkos značajnom gospodarskom rastu koji bilježi u novije vrijeme, meksičko gospodarstvo suočava se i sa određenim izazovima koji ugrožavaju njegov napredak. Niske cijene nafte na svjetskom tržištu, velika ovisnost o kretanjima u američkom gospodarstvu, raširena i ukorijenjena korupcija u zemlji, visoka stopa kriminala i nasilja, neravnomjerna raspodjela bogatstva i visoka razina siromaštva, veliki stupanj sive ekonomije te određene slabosti u obrazovanju i infrastrukturi priječe još veći gospodarski rast. Stoga je nužno provođenje određenih gospodarskih reformi od kojih se očekuje da smanje ili ponište utjecaj nabrojanih izazova.

S obzirom na sve postojeće snage meksičkog gospodarstva i činjenicu da bi reforme koje trenutno provodi aktualna meksička vlast trebale početi davati rezultate, očekuje se da se gospodarski rast Meksika nastavi i u narednim godinama.

LITERATURA

Stručne knjige:

1. Babić, M.: *Makroekonomija*, 15. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, MATE, Zagreb, 2007.
2. Baletić, Z.: *Ekonomski leksikon*, Masmedia, Zagreb, 1995.
3. Bilas, V.; Franc, S.: *Uloga inozemnih izravnih ulaganja i načini poticanja*, EFZG, Zagreb, 2007.
4. Blanchard, O.: *Makroekonomija*, 5. izdanje, MATE, Zagreb, 2011.
5. Borozan, Đ.: *Makroekonomija*, 3. izmijenjeno izdanje, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2012.
6. Grgić, M.; Bilas, V.; Franc, S.: *Inozemna izravna ulaganja i ekonomski razvoj*, EFZG, Zagreb, 2012.
7. Kos-Stanišić, L.: *Latinska Amerika povijest i politika*, Golden Marketing-Tehnička knjiga, Zagreb, 2009.
8. Pleše, B.: *Meksiko*, Školska knjiga, Zagreb, 1970.
9. Samuelson, P. A.; Nordhaus, W. D.: *Ekonomija*, 19. izdanje, MATE, Zagreb, 2011.
10. Stutley, R.: *Ekonomski pokazatelji – Smisao ekonomije i ekonomskih indikatora*, Masmedia, Zagreb
11. Wasserbauer, B.: *Osnove ekonomije*, III dopunjeno izdanje, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2010.
12. Wasserbauer, B.; Varičak, I.: *Znanstveni i stručni rad – načela i metode*, 2. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, VUKA, Karlovac, 2009.
13. Zelenika, R.; Pupovac, D.: *Transport – Čimbenik proboja začaranog kruga razvitka tranzicijskih zemalja*, Ekonomski pregled, 51 (9-10), 2000.

Stručne publikacije:

- *BP statistical Review of World Energy 2016*, 65th edition, <https://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2016/bp-statistical-review-of-world-energy-2016-full-report.pdf> , (20.09.2016.)
- *INDEX: The Maquiladora and Manufacturing for Export Industry in Mexico*, September 2016., <http://www.ldfonline.org/Juan%20A%20Vazquez%20-%20INDEX.pdf>, (18.12.2016.)
- KPMG: *Investment in Mexico 2015.*, <http://mim.promexico.gob.mx/work/models/mim/Resource/121/1/images/082515-investment-in-mexico-2015.pdf>, (20.12.2016.)
- Moreno-Brid, J. C.; Rivas Valdivia, J. C.; Santamaria, J.: *Mexico: Economic growth exports and industrial performance after NAFTA*, CEPAL - SERIE Estudios y perspectivas No 42, 2005., http://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/4963/S0600023_en.pdf;jsessionid=A9BF7131D2CAE9CEF5CCE3AFA46DA4CF?sequence=1, (22.09.2016.)
- *Mexico Industrial and Business Directory Volume 1, Practical Information and Contacts*, International Business Publications, 2014., <https://books.google.hr/>, (22.09.2016.)
- Oladipo, O.: *Does Trade Liberalization Cause Long Run Economic Growth in Mexico? An Empirical Investigation*, International Journal of Economics and Finance Vol. 3, No3, August 2011, str. 63., <http://ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article/view/8429>, (15.12.2016.)
- Organization for Economic Cooperation and Development: *OECD Economic Surveys, Mexico*, 2015., <http://www.oecd.org/eco/surveys/Mexico-Overview-2015.pdf>, (22.12.2016.)
- Organization for Economic Cooperation and Development: *OECD Economic Surveys Mexico*, 2017., str. 26., <https://www.oecd.org/eco/surveys/Mexico-2017-OECD-economic-survey-overview.pdf>, (20.01.2017.)
- Ribando Seelke, C. et. al.: *Mexico's Oil and Gas Sector: Background, Reform Efforts, and Implications for the United States*, Congressional Research Service, 2015., <https://fas.org/sgp/crs/row/R43313.pdf>, (20.09.2016.)
- UNCTAD: *World Investment Report 2015, Reforming International Investment Governance*, 2015., http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf, (12.12.2016.)
- UNCTAD: *Mexico's Ariculture Development: Perspectives and Outlook*, 2013., http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditctncd2012d2_en.pdf, (20.09.2016.)

- United Nations: *2015 International Trade Statistics Yearbook, Vol. I, Trade by Country*, 2016., <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2015/ITSY2015VoII.pdf>, (01.12.2016.)
- Villarreal, M. A.: *Mexico's Free Trade Agreements*, Congressional Research Service, 2012., <https://fas.org/sgp/crs/row/R40784.pdf>, (15.12.2016.)
- Villarreal, M. A.: *NAFTA and the Mexican Economy*, Congressional Research Service, 2010., <https://fas.org/sgp/crs/row/RL34733.pdf>, (16.12.2016.)
- Villarreal, M. A., Fergusson, I. F.: *The North American Free Trade Agreement (NAFTA)*, Congressional Research Service, 2015., <https://fas.org/sgp/crs/row/R42965.pdf>, (16.12.2016.)
- World Travel & Tourism Council: *Travel & Tourism Economic Impact 2015 Mexico*, <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/mexico2015.pdf>, (22.09.2016.)

Internetski izvori:

- *Automotive Industry in Mexico*, Automotive meetings, <http://mexico.automotivemeetings.com/index.php/en/automotive-industry-in-mexico>, (26.09.2016.)
- Bajpai, P.: *Emerging Markets: Analyzing Mexico's GDP*, Investopedia, <http://www.investopedia.com/articles/investing/090315/emerging-markets-analyzing-mexicos-gdp.asp>, (20.09.2016.)
- Carr, M.: *Ilegale Immigration Helps Mexico Maintain Low Unemployment*, <http://www.newsmax.com/>, (27.11.2016.)
- Central Intelligence Agency: *The World Factbook*, <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/>, (18.06.2016.)
- Emerson Kent.com, www.emersonkent.com/map_archive/mexico_2011.htm, (10.07.2016.)
- Fearon, P.: *Overview of Mexico's Agriculture Industry in 2012*, Terra Nova Ventures, <http://www.tnvmanagement.com>, (17.09.2016.)
- FocusEconomics, <https://www.focus-economics.com/country-indicator/mexico/inflation>, (20.12.2016.)

- globalEDGE: *Mexico: Trade Statistic*, <https://globaledge.msu.edu/countries/mexico/tradestats>, (01.12.2016.)
- Grajeda, J.: *2014 numbers show that maquiladora industry growth continues*, <https://www.tecma.com/2014-maquiladora-industry-growth/>, (17.12.2016.)
- Hrvatska Enciklopedija, www.enciklopedija.hr, (10.06.2016.)
- Knoema: World Data Atlas, <https://knoema.com/atlas/Mexico/Forest-area>, (18.06.2016.)
- Maquila Reference: *Manufacturing in Mexico*, <http://www.maquilareference.com/>, (18.12.2016.)
- MexicanHistory.org, <http://mexicanhistory.org/>, (10.06.2016.)
- *Mexico/Economy/Agriculture*, <https://instructional1.calstatela.edu/psemrau/Mexico/economy/agriculture.htm>, (20.09.2016.)
- *Mexico Got More Money from Remittances Than from Oil Revenues in 2015*, NBC News, <http://www.nbcnews.com/news/latino/mexico-got-more-money-remittances-oil-revenues-2015-n510346>, (20.12.2016.)
- NAPS: *A Comprehensive Guide to the IMMEX Program*, <http://www.napsintl.com/manufacturing-in-mexico/the-immex-program-manufacturing-in-mexico/>, (18.12.2016.)
- Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj - OECD, <https://data.oecd.org/emp/hours-worked.htm>, (24.06.2016.)
- Parish Flannery, N.: *Will Mexico's Economy Finally Start To Grow In 2016?*, Forbes, <http://www.forbes.com/sites/nathanielparishflannery/2016/02/29/will-mexicos-economy-finally-start-to-grow-in-2016/>, (22.12.2016.)
- ProMexico, *Trade and Investment: Trade Agreements*, <http://www.promexico.gob.mx/en/mx/tratados-comerciales>, (15.12.2016.)
- Riley, G.: *Mexico - Economic Growth and Development*, tutor2u, <http://www.tutor2u.net/economics/reference/mexico-economic-growth-and-development>, (24.06.2016.)
- Santander Trade Portal: *Mexico: Foreign Investment*, <https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/mexico/foreign-investment>, (12.12.2016.)
- SICE – Foreign Trade Information system, http://www.sice.oas.org/ctyindex/MEX/MEXagreements_e.asp, (20.12.2016.)

- Statista: *Mexico: Unemployment rate from 2010 to 2020*, <https://www.statista.com/statistics/263702/unemployment-rate-in-mexico/>, (25.11.2016.)
- TheGlobalEconomy.com, <http://www.theglobaleconomy.com/Mexico/>, (23.11.2016.; 01.12.2016.; 20.12.2016.)
- The NAFTA Secretariat, <https://www.nafta-sec-alena.org/Home/Legal-Texts/North-American-Free-Trade-Agreement>, (15.12.2016.)
- The Offshore Group: *Free trade agreements make manufacturing in Mexico prosperous*, <http://offshoregroup.com/2015/12/29/free-trade-agreements-make-manufacturing-in-mexico-prosperous/>, (15.12.2016.)
- The Offshore Group: *Manufacturing industries in Mexico*, <https://offshoregroup.com/industries/>, (19.09.2016.)
- The Offshore Group: *What is IMMEX? A complete overview*, <https://insights.offshoregroup.com/what-is-immex>, (15.12.2016.)
- The World Bank, <http://data.worldbank.org/>, (17.11.2016.; 12.12.2016.; 20.12.2016.)
- TradingEconomics, <http://www.tradingeconomics.com/mexico/>, (20.12.2016.)
- UNESCO: *World Heritage List*, <http://whc.unesco.org/en/list/>, (08.10.2016.)
- *Uvodna razmatranja o svetskoj privredi: Klasifikacija zemalja prema stepenu razvijenosti*, predavanja, <http://www.ekfak.kg.ac.rs>, (20.06.2016.)
- Van der Molen, M.: *Country Report Mexico*, <https://economics.rabobank.com/publications/2013/june/country-report-mexico/>, (22.12.2016.)
- Vanham, P.: *Top 10 things to know about the Mexican economy*, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/agenda/2015/05/top-10-things-to-know-about-the-mexican-economy/>, (22.12.2016.)
- World'sTop Exports: *Mexico's Top 10 Exports*, <http://www.worldstopexports.com/mexicos-top-exports/>, (09.12.2016.)
- World'sTop Exports: *Mexico's Top 10 Imports*, <http://www.worldstopexports.com/mexicos-top-10-imports/>, (09.12.2016.)
- Wood, C.: *Let's Build on 20 Years of NAFTA*, Business Roundtable, <http://businessroundtable.org/media/blog/lets-build-20-years-nafta>, (16.12.2016.)

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS TABLICA:

- Tablica 1. 10 najvećih po vrijednosti trgovinskih partnera Meksika u 2015. godini..... 37
- Tablica 2. 10 vrijednosno najzastupljenijih grupa proizvoda u vanjskotrgovinskoj razmjeni Meksika u 2015. godini39
- Tablica 3. Izravna strana ulaganja u Meksičko gospodarstvo od 2010. do 2015. godine.....41
- Tablica 4. Osobne doznake radnika iz inozemstva u Meksiko, od 2010. do 2015. godine42
- Tablica 5. Aktualni meksički sporazumi o slobodnoj trgovini.....48

POPIS GRAFOVA:

- Graf 1. Udio pojedinog gospodarskog sektora u BDP-u Meksika u 2015. godini11
- Graf 2. Udio pojedinog gospodarskog sektora u zaposlenosti Meksika u 2013. godini...12
- Graf 3. Udio poljoprivrednog sektora u BDP-u Meksika, od 2006. do 2015. godine13
- Graf 4. Udio industrijskog sektora u BDP-u Meksika, od 2006. do 2015. godine15
- Graf 5. Udio uslužnog sektora u BDP-u Meksika, od 2006. do 2015. godine18
- Graf 6. 20 najvećih svjetskih gospodarstava po veličini nominalnog BDP-a u 2015. godini21
- Graf 7. Ostvareni BDP u Meksiku, u razdoblju od 2006. do 2015. godine22
- Graf 8. Stope rasta realnog BDP-a Meksika, u razdoblju od 2009. do 2015. godine24
- Graf 9. BDP po stanovniku Meksika, u razdoblju od 2010. do 2015. godine25

- Graf 10. Kretanje stope inflacije u Meksiku, u razdoblju od 2006. do 2015. godine29
- Graf 11. Broj stanovnika Meksika od 2000. do 2015. godine31
- Graf 12. Stopa participacije radne snage u Meksiku, u razdoblju od 2005. do 2014. godine32
- Graf 13. Godišnja stopa nezaposlenosti Meksika, u razdoblju od 2009. do 2015. godine33
- Graf 14. Udio uvoza i izvoza Meksika u BDP-u Meksika34
- Graf 15. Vanjskotrgovinska bilanca Meksika, od 2010. do 2015. godine36
- Graf 16. Udio najvećih trgovinskih partnera u ukupnom uvozu i izvozu Meksika u 2015. godini38
- Graf 17. Udio IMMEX poslodavaca i zaposlenika u evidenciji IMMS-a.....55

POPIS SLIKA:

- Slika 1. Geografski položaj Meksika5